

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2022

Michaela Uldrychová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Japonský útok na Pearl Harbor a počátek války
v Pacifiku**

Michaela Uldrychová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

**Japonský útok na Pearl Harbor a počátek války
v Pacifiku**

Michaela Uldrychová

Vedoucí práce:

PhDr. Roman KODET, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Romanu Kodetovi, Ph.D. za cenné rady, odborné připomínky a trpělivost při vedení mé práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Obsah

Úvod	1
1 Cesta k říši a válce	5
1. 1 Budování moderního státu a expanze	5
1. 2 Diplomacie nebo válka?	8
1. 3 Příprava a plán útoku na Pearl Harbor	10
1. 4 Válečná technika	14
2 Japonský útok na Pearl Harbor	17
2. 1 Cesta na základnu.....	17
2. 2 „Tora! Tora! Tora!“	18
2. 3 Návrat domů.....	24
3 Následky útoku na Pearl Harbor	26
3. 1 Ztráty a následky	26
3. 2 Vyšetřování	28
3. 3 Reakce	31
Závěr	34
Seznam použitých zdrojů	37
Resumé	39
Přílohy	40

Úvod

Japonsko se ve 30. letech 17. století uzavřelo do dobrovolné izolace. Roku 1854 bylo pod hrozbou války donuceno otevřít své přístavy a uzavřít nerovnocenné smlouvy. Vládnoucí elity v dobách reformy Meidži se snažily přiblížit Japonsko západním mocnostem. Jednu z nejdůležitějších událostí ve vývoji mezinárodních vztahů na přelomu 19. a 20. století představovala britsko-japonská aliance z roku 1902. V jejím důsledku došlo k ukončení politiky tzv. „skvělé izolace“, kterou praktikovala Velká Británie po celé 19. století. Britové položili základ japonského letectva, které proslulo nejen útokem na Pearl Harbor. Z první světové války Japonsko vzešlo jako velmoc a začalo se ucházet o prvenství v Tichomoří se Spojenými státy. V roce 1940 došlo k podepsání trojstranného paktu mezi Německem, Itálií a Japonskem o vzájemné alianci. Vypuknutí druhé světové války v Evropě poskytlo Japonsku novou příležitost k dosažení svých cílů. Tato země nebyla surovinově samostatná, proto chtěla získat území na jihu, kde se nacházela ropa, kaučuk nebo cín. Spojené státy se marně snažily Japonsko od další expanze odradit. Aby své úmysly zdůraznily, přesunuly svou tichomořskou základnu z Kalifornie na Havaj. V červenci 1941 obsadili Japonci Francouzskou Indočínu. V reakci na tento čin nechal americký prezident Franklin Delano Roosevelt zmrazit japonská aktiva a přerušit dodávky ropy. Po zavedení embarga mělo Japonsko na výběr ze dvou možností: ustoupit tlaku Spojených států nebo zaútočit. Admirál Isoroku Jamamoto přišel s revoluční a riskantní myšlenkou leteckého útoku na Havaj. Po několika měsících příprav a řešení řady problémů vyplul úderní svaz 26. listopadu 1941 z Hitokappského zálivu směrem na Havaj. Útok na americkou tichomořskou základnu v Pearl Harboru se uskutečnil 7. prosince 1941. Následujícího dne vyhlásil Roosevelt válku Japonsku, čímž tak odstartoval globální konflikt. Pearl Harbor vstoupil do amerických dějin jako „Den hanby“.

Cílem bakalářské práce je analyzovat příčiny, průběh a následky útoku na Pearl Harbor. Pozornost bude především věnována plánování, přípravám, významu základny Pearl Harbor, útoku a počátku světové války. Autorka se pokusí vysvětlit vývoj vztahů mezi Japonskem a Spojenými státy a následně, co vedlo k jejich zhoršení. Jedním z dalších cílů je snaha objasnit důvody japonské agrese a následnou expanzi na jih. Práce rovněž vysvětluje, proč se Isoroku Jamamoto rozhodl k tak riskantní operaci. Stěžejní částí je strategie japonského útoku a revoluční použití letadlových lodí. Z tohoto důvodu se autorka zaměřuje na vojenské záležitosti, které provázely útok na americkou

tichomořskou základnu. Okolnosti politické scény jsou zde zmíněny pouze okrajově. Analytickému rozboru práce odpovídá i tematické členění kapitol.

Práce je rozdělena do tří hlavních částí, které jsou řazeny tematicky a chronologicky. První kapitola má za cíl charakterizovat modernizaci Japonska od počátku reformy Meidži až k přechodu na moderní stát. Cílem je interpretovat příčiny a popsat cestu k provedení samotného útoku na Pearl Harbor. Kapitola se soustředí na vývoj japonského vnímání Korejského poloostrova a konflikty s Čínou nebo Ruskem. Začleněn je zde i význam britsko-japonské aliance. Po uvalení ropného embarga se Japonsko začalo připravovat na možný střet se Spojenými státy, kterému je věnována druhá část této kapitoly. Pozornost je krátce zaměřena i na politickou scénu a zvážení možnosti vyhnout se případnému konfliktu. Po několika neshodách s námořním generálním štábem se admirálovi Isoroku Jamamotovi podařilo prosadit svůj plán útoku na Havajské ostrovy. Hlavní postavu pro projekt Pearl Harbor hrál právě Jamamoto, kterému je v kapitole věnován dostatečný prostor. Rovněž jsou zde zmíněny i řady technických problémů, které předcházely útoku. Ke konci této kapitoly se autorka zabývá japonskou a americkou vojenskou technikou, která byla při útoku na Havaj použita.

Druhá kapitola je věnována úderu na Pearl Harbor. Na začátku jsou zde popsány události spojené s plavbou do havajských vod. Samotný vrchol pak představuje hlavní útočná vlna. Autorka zde podrobně vylíčila samotný útok japonské letecké síly. Jsou zde podrobně zachyceny první dojmy Američanů. Tato kapitola obsahuje vojenskou analýzu leteckého útoku. Následuje výčet zasažených a poškozených cílů. V poslední části této kapitoly je objasněno, proč nebyla uskutečněna třetí úderná vlna.

Primární náplní třetí kapitoly bylo zhodnotit následky po útoku. Je zde analyzován samotný projekt Pearl Harbor. Pozornost byla soustředěna i na ztráty, které utrpěly obě strany. Autorka se dále rozhodla zaměřit na historický spor, zda Amerika skutečně věděla o útoku na Pearl Harbor předem. Ve zbytku kapitoly je zmíněna reakce japonského císaře Hirohita na jedné straně a amerického prezidenta Franklina Roosevelta na straně druhé. Závěr této kapitoly se zabývá důsledky útoku na Pearl Harbor na americkou veřejnost.

Bakalářská práce byla zpracována z české i z cizojazyčné odborné literatury. Téma japonského útoku na americkou základnu Pearl Harbor jsou zachycena v českém prostředí. Detailní události o hlavních vlnách útoku lze nalézt převážně u zahraničních autorů. Klíčovou prací se stalo dílo od profesora historie Gordona Prangeho. Prange za svůj život nashromáždil nespočet materiálů přímo od zdrojů. Několik let strávil v Japonsku a vedl diskuse s japonskými bývalými armádními důstojníky, kteří byli

spojení nejen s příběhem Pearl Harbor, ale také s Midway a dalšími kampaněmi v Pacifiku. Díky bohatému studiu materiálů získal široký rozhled nad mnoha aspekty tohoto složitého tématu. Veškeré jeho poznatky sepsal ve své práci *At Dawn We Slept: The Untold Story of Pearl Harbor*, která se stala stěžejním dílem pro tuto kvalifikační práci.

Robert Stinnett, autor konspirační teorie a veterán války v Pacifiku, cítil povinnost odhalit tajemství, která byla několik desítek let před Američany utajena. Jeho dílo s názvem *Day of Deceit: The Truth About FDR and Pearl Harbor* se věnuje archivnímu výzkumu a osobním rozhovorům. Snažil se odpovědět na otázku, zda Roosevelt byl o útoku předem informován. Kniha byla velkým přínosem díky svým kapitolám věnujícím se vyšetřování. Zároveň vysvětluje, jakou roli zde hráli japonští špióni nebo americký admirál Husband Kimmel.

Jedno z hlavních českých děl o Pearl Harboru představuje stejnojmenná kniha od Ivana Brože, která pojednává o hlavních politických aktérech. K této práci přispělo zejména přiblížení povahy Isoroku Jamamota a jeho hlavních myšlenek týkajících se operace Pearl Harbor. Tato monografie rovněž pomohla objasnit japonské mocenské zájmy a diplomatická pozadí. V neposlední řadě se Brož podobně jako Stinnett snažil zodpovědět a pádně argumentovat, zda Roosevelt byl o útoku předem obeznámen.

Kniha *Den hanby* od Lorda Waltera byla přeložena z původního anglického originálu s názvem *Day of Infamy*. Podobně jako Prange nashromáždil několik archivních materiálů a svědectví od přímých účastníků. Rozdílem od jiných českých monografií pojednávajících o útoku na Pearl Harbor přispěla svědectví od civilistů, běžných vojáků i nejvyšších důstojníků. Pro tuto práci z ní byly čerpány informace zejména o plavbě na Havaj a samotných vlnách útoku. Název díla *Midway* od Micuo Fučidy může být lehce zavádějící. Věnuje se převážně bitvě u Midwayských ostrovů počátkem června 1942. Cenné informace jsou zde přímo od Micuo Fučidy. Jako jeden ze špičkových válečných pilotů vedl první údernou vlnu letounů útočících na Pearl Harbor. Podrobil kritice každý krok velení japonského námořnictva. Pro pochopení řady okolností byla tato kniha důležitým autentickým dobovým svědectvím.

Bakalářská práce se věnuje politickým manévřům velmi zřídka, ale zásadním dílem pro vysvětlení politické scény byla kniha *Japonská válka 1931–1945* od Aleše Skřivana. Popisuje období od reformu Meidži po vznik moderního státu. Zmiňuje čínsko-japonskou i rusko-japonskou válku a zařazení Japonska mezi velmoci. Její hlavní význam

spočíval k objasnění vnitřní i zahraniční politiky Japonska a předložení obrazu vzestupu a pádu této země.

Autorka se rozhodla v celé práci při psaní japonských jmen a názvů používat tradiční český přepis. Výjimku tvoří názvy společností.

1 Cesta k říši a válce

1. 1 Budování moderního státu a expanze

Od počátku 17. století bylo Japonsko uzavřeno západnímu světu. Velmi omezeně komunikovalo pouze s Nizozemci. Roku 1854 komodor Matthew Perry pod hrozbou dělostřelby přinutil japonskou vládu k otevření několika svých přístavů. Po více než 300 letech ukončilo Japonsko svoji izolaci a uzavřelo se západními státy smlouvy, které pro něj nebyly dobrovolné ani výhodné. Důvodem, proč Japonsko souhlasilo s otevřením svých přístavů, byla situace v Číně, jihovýchodní Asii a Indii, které se staly kořistí imperiálních mocností (např. opiové války v Číně). V době reformy Meidži cítila vládnoucí elita ohrožení Japonska a snažila se ho v základu jak technologicky, tak intelektuálně proměnit na stejnou úroveň, jako byly západní velmoci. Stejná situace nastala v roce 1876 v Koreji za přispění Japonska.¹

Kořeny japonského imperialismu začínají již v tomto období. Jsou jiné než u západních impérií. Prvotním úkolem se stala potřeba získat vlastní sféru vlivu, zdroje surovin a odbytiště pro své zboží.² Korea byla vnímána jako můstek k invazi na japonské ostrovy, proto zde byly japonské zájmy dlouhodobé. Nejprve se Japonsko muselo utkat s Čínou, jelikož Korea byla její vazalský stát. Během japonsko-čínské války v letech 1894–1895 byla Čína poražena, proto se musela z Koreje stáhnout. Další překážku představovalo carské Rusko, které expandovalo do Mandžuska, kde stavělo Transsibiřskou magistrálu do Vladivostoku přes čínské území. Zde mělo také své vlastní ekonomické i politické zájmy. Ruské pronikání bylo vnímáno jako přímá hrozba nejenom pro Japonsko, ale také pro Velkou Británii.³ Pro Brity byl obchod s Čínou alfa a omega jejich impéria, jelikož byl mnohem výnosnější než britské zisky z Indie. Na Dálném východě začali hledat partnera, který by pomohl v případě konfliktu s Ruskem. Japonsko i Velká Británie byly oba ostrovní státy a Britové se velmi silně ekonomicky i intelektuálně podíleli na modernizaci Japonska ve druhé polovině 19. století. Spojovala je snaha zastavit ruský postup, který vedl v roce 1902 k uzavření anglo-japonské alianční smlouvy.⁴ Toto spojení pomohlo Japonsku v letech 1904–1905 v rusko-japonské válce, neboť se na ní přímo Británie nepodílela. Bez britských a amerických půjček by

---

¹ VASILJEVOVÁ, Zdeňka, *Dějiny Japonska*, Praha 1986, s. 360.

² IYENGA, Toyokichi, *Japan's Annexation of Korea*. In: *The Journal of Race Development* 3, 1912, 2, s. 201–202.

³ Tamtéž, s. 202.

⁴ KREJČÍ, Jan, *Průvodce válkou v Pacifiku: Od Pearl Harboru po Hirošimu*, Brno 2013, s. 16–18.

Japonsko nemělo šanci v tomto konfliktu uspět. Jeho vítězství bylo nečekané. Vrcholem střetnutí se stala bitva u Cušimy. První námořní bitva, kde se utkaly moderní ocelové bitevní lodě. Japonský admirál Heihačiró Tógó zde rozdrtil ruskou tichomořskou eskadru. Japonsko se tak zařadilo mezi hlavní mocnosti. Konečný výsledek války pro něho představoval 200 000 mrtvých a ekonomické vyčerpání.⁵ Dne 5. září 1905 byla uzavřena Portsmouthská dohoda, ve které získalo Japonsko sféru vlivu v Mandžusku, pronájem Liao-tungu včetně přístavů Port Artur a Dalnij a jižní polovinu Sachalinu.⁶ Spolupráce s Británií pokračovala i za první světové války, kde Japonsko podpořilo Dohodu vyhlášením války Německu a Rakousku-Uhersku. Britové položili základ japonskému námořnímu letectvu, protože se po válce podíleli na výcviku japonských námořních pilotů, kteří se později stali známými nejen útokem na Pearl Harbor, ale i během celé druhé světové války.⁷ Japonský admirál Isoroku Jamamoto již ve 30. letech věděl, že budoucnost námořní války bude patřit letadlovým lodím a letadlům, proto podporoval vývoj proslulých stíhaček Micubiši G3M „Betty“.⁸ Japonsko z první světové války vzešlo jako světová velmoc, která nyní bojovala o prvenství v Tichomoří se Spojenými státy. Japonské ozbrojené síly byly vnitřně rozděleny. Od 19. století byly školeny německými instruktory, ale základy výcviku námořního letectva položili Britové, což zanechalo v mentalitě ozbrojených sil trvalé rozdíly.⁹

Jeden z prvních agresivních kroků byl Mukdenský incident z 18. září 1931. Následovalo obsazení Mandžuska a agrese vůči Číně.¹⁰ Mezi armádou a námořnictvem panovaly spory o tom, jak by měla být v případě ohrožení vedena obrana Japonska. Armáda označovala Sovětský svaz jako svého hlavního nepřítele. Zato však námořnictvo bylo přesvědčeno, že to jsou Spojené státy. Po neúspěšné expanzi na sever se Japonsko soustředilo na jih do Indonésie, kde se nacházela bohatá naleziště nerostných surovin, kterých Japonsko mělo nedostatek.¹¹

Během třicátých let vznikaly předpoklady pro japonsko-německé sblížení. Světová hospodářská krize zasáhla jak Německo, tak i Japonsko. Oba státy hledaly pomoc ve fašizaci a zahraniční expanzi. Ve vnitřní politice se ocitly na pozici nejkrajnějšího antikomunismu. Výsledkem sblížení s nacistickým Německem se stal pakt proti

---

⁵ Tamtéž, s. 16.

⁶ BROŽ, Ivan, *Promarněné vítězství: Rusko-japonská válka 1904–1905*, Praha 2008, s. 226.

⁷ FUČIDA, Micuo, *Midway*, Praha 1990, s. 23.

⁸ NEWARK, Tim, *Rozhodující bitvy dějin*, Praha 2003, s. 104.

⁹ CHURCHILL, Winston, *Druhá světová válka: Velká aliance. 3 díl*, Praha 1993, s. 575.

¹⁰ HYOT, Edwin, *Japonsko triumfuje: válka v Pacifiku*, Praha 2003, s. 10.

¹¹ KREJČÍ, s. 21–23.

Kominterně, podepsaný roku 1936. Tento pakt představoval především politické spojenectví, ale obsahoval i tajné doložky při společném postupu v případě konfliktu se Sovětským svazem.¹² Roku 1940 došlo k podepsání trojstranného paktu mezi Německem, Japonskem a Itálií o vzájemné alianci. Nesporný podíl na tomto spojenectví měl japonský ministr zahraničí Jósuke Macuoka a ministr války generál Tógó. V několika člancích uznalo Japonsko vůdcovskou roli Německa a Itálie v Evropě, totéž přiznával Berlín a Řím pro východní Asii Japonsku. Další články zavazovaly vzájemnou politickou, vojenskou a hospodářskou pomoc v případě napadení Spojenými státy. Tak se zrodila Osa Berlín-Řím-Tokio.¹³

Počátek druhé světové války v Evropě poskytl Japonsku novou příležitost využít německé ofenzívy na západoevropské frontě, proto obrátilo svou vojenskou pozornost na jih. Využilo vojenské porážky Francie a Nizozemí a pokusilo se obsadit jejich kolonie v jihovýchodní Asii. Tímto odvážným krokem chtělo vyřešit svůj surovinový problém a stát se hospodářsky nezávislým na Spojených státech. S požadavkem vstupu na území Francouzské Indočíny vedla japonská vláda během léta 1940 jednání s vládou ve Vichy. Pod japonským a německým nátlakem vláda ustoupila a japonské oddíly se přesunuly z čínské provincie Jün-nan do Francouzské Indočíny. Japonská vláda dočasně zahájila diplomatický tlak na nizozemskou vládu v Indočíně, po které požadovala právo volného dovozu, vývozu, rybolovné koncese a právo neomezeného přistěhovalectví. Japonsko kvůli postupu na jih odsunulo plány agrese na sever. Dne 13. dubna 1941 přijalo nabídku Sovětského svazu na uzavření smlouvy o neutralitě. Macuoka ujistil německého představitele, že pokud dojde k německo-sovětskému konfliktu, Japonsko nezůstane neutrální.¹⁴ Vztahy mezi Německem a Sovětským svazem se zhoršily v červnu 1941 operací Barbarossa. Japonští státníci a vojenští představitelé se v přítomnosti císaře dohodli, že pokud se bude válka vyvíjet příznivým směrem, využijí svou příležitost k upevnění svých severních hranic. Problém nastal ve chvíli, kdy se ukázalo, že Německo nedokáže donutit Sovětský svaz ke kapitulaci.¹⁵ Na základě toho obrátilo Japonsko svou agresi jižním směrem. Během léta 1941 upevnilo svoji pozici v Indočíně a obsadilo i jižní část Francouzské Indočíny (Annám, Kočínčínu a Kampučiu).¹⁶

---

¹² VASILJEVOVÁ, s. 438.

¹³ SKŘIVAN, Aleš, *Japonská válka 1931–1945*, Praha 1997, s. 178–181.

¹⁴ VASILJEVOVÁ, s. 436–439.

¹⁵ SKŘIVAN, s. 204–205.

¹⁶ VASILJEVOVÁ, s. 440.

1. 2 Diplomacie nebo válka?

Před první světovou válkou Spojené státy prosazovaly tzv. politiku otevřených dveří. Naproti tomu japonská politika byla velmi protikladná a svůj vliv v Číně chtěla nadále rozšiřovat. V rozvázání britsko-japonských vztahů hrálo více faktorů a japonská agrese vůči Číně byla jednou z nich. Spojené státy se obávaly, že v případě války s Japonskem by nebyl konflikt dvoustranný, ale trojstranný. Jedna z podmínek na Washingtonské konferenci o námořním zbrojení, která se konala od listopadu 1921 do února 1922, bylo zrušení britsko-japonské aliance z roku 1902. Konference řešila otázku omezení námořního zbrojení a stanovení nových poměrů sil.¹⁷ V roce 1934 Japonsko zamítlo omezit velikost svého námořnictva, která vyplývala z Washingtonské námořní smlouvy. Do roku 1940 se japonská flotila rozrostla na 375 lodí včetně letadlových, které měly tvořit hlavní údernou sílu japonského císařského námořnictva. Ve 30. letech se Spojené státy soustředily pouze na námořnictvo. Jejich flotilu tvořilo 478 lodí, z toho patnáct bitevních a šest letadlových.¹⁸

Američané přesunuli svou tichomořskou základnu z Kalifornie na Havaj, aby odradili Japonsko od další expanze na jih. Pearl Harbor nebyl zpočátku využíván pro velké lodě kvůli mělkému vstupu. Zájem Spojených států rostl díky lovu velryb, dopravě a obchodním aktivitám v Tichomoří. K rozhodnutí používat Pearl Harbor jako námořní základnu přispěla španělsko-americká válka v roce 1898. Havaj hrála kvůli své strategické geografické poloze klíčovou roli pro obranné plány v Tichomoří.¹⁹ Spojené státy tak byly od té doby trvale přítomny v Pacifiku. Japonci vnímali přiblížení americké flotily jako hrozbu pro vlastní kontrolu nad mořem. Během roku 1940 probíhala mezi Japonskem a Spojenými státy diplomatická jednání s cílem případný konflikt oddálit. V reakci na japonskou „rozpínavost“ zavedly Spojené státy ekonomické sankce. Americký velvyslanec v Japonsku Joseph Grew a admirál Harold Stark zpočátku před přílišnými sankcemi varovali, zatímco ministr války Henry Stimson naléhal na jejich zpřísnění. V září 1940 zastavily Spojené státy vývoz vojenského materiálu, což mělo velký dopad na japonský průmysl.²⁰

---

¹⁷ WIGHT, Quiney, *The Washington Conference*. In: *The American Political Science Review* 16, 1922, 2, s. 285–295.

¹⁸ GOMPERT, David, BINNENDIJK, Hans, LIN, Bonny, *Blinders, Blunders, and Wars: What America and China Can Learn*, Santa Monica 2014, s. 95–96.

¹⁹ ARAKAKI, Leatrice, KUBORN, John, *7 December 1941: The Air Force Story*, Washington 2014, s. 17.

²⁰ GOMPERT, BINNENDIJK, s. 95–96.

Přesun americké tichomořské základny na Havajské ostrovy způsobil Japonsku velký problém, který musel být v co nejkratší době vyřešen. Vzhledem k tomu, že většina japonských námořních sil byla zaneprázdněna pronikáním do jižních oblastí, zvláště ve Francouzské Indočíně, vznikala zde hrozba útoku z americké strany. Jediným řešením k odstranění problému byl útok na Pearl Harbor. Admirál Isoroku Jamamoto navrhl nařídit drtivý ofenzivní úder a současně zahájit operace na jihu. Řada kritiků v námořním generálním štábu upozorňovali Jamamota na příliš riskantní plán a závislost na momentu překvapení. Výsledný neúspěch by mohl mít pro Japonsko katastrofální následky.²¹

Dne 25. července 1941 americký prezident Roosevelt oznámil zmrazení všech japonských aktiv z důvodu japonské okupace Indočíny. Veškeré hospodářské styky byly přerušeny. Pozastaveny byly i finanční a obchodní operace. Japonské lodě nesměly opouštět americké přístavy. Bylo zřejmé, že Japonsko začal tlačit čas. Jeho šance na dosažení úspěchu klesala úměrně s vyčerpáváním zásob.²² Japonci se považovali za vyvolený národ. Rooseveltovo ropné embargo jim způsobilo velkou ránu. Začali se domnívat, že Spojené státy hodlají navázat na embargo dalšími kroky, pokud se Japonsko nepodřídí. Námořní generální štáb se znovu podrobně začal zabývat projektem útoku na Pearl Harbor, jelikož ropné zásoby ubývaly. Jeho odklad o další rok by způsobil, že úspěch této operace by mohl mít nulový efekt.²³

V Tokiu byl jmenován nový předseda vlády generál Tógó, který začal armádu připravovat na možnou válku se západními mocnostmi.²⁴ Japonsko mělo velmi malý manévrovací prostor, protože kvůli ropnému embargu mohlo „přežít“ pouze dva roky a v případě války rok a půl. Mělo dvě možnosti, jak se k tomu postavit. Buď uzavřít mír s tím, že učiní značné koncese vůči Spojeným státům nebo se připraví na válku. Na císařské konferenci 5. listopadu 1941 císař Hirohito oznámil, že pokud jednání se Spojenými státy nebudou dokončena do 1. prosince téhož roku, Japonsko může vstoupit do války. Dne 1. prosince 1941 císař ratifikoval válečné rozhodnutí na císařské konferenci.²⁵

Ve Washingtonu se dne 27. listopadu 1941 konala porada, na které se admirál Harold Stark zmínil o tom, že Spojené státy mohou očekávat agresivní krok od Japonska

---

²¹ FUČIDA, s. 32–34.

²² SKŘIVAN, s. 210–211.

²³ PRANGE, Gordon, *At Dawn We Slept: The Untold Story of Pearl Harbor*, London 1991, s. 179.

²⁴ FIORANI, Flavio, *Druhá světová válka*, Praha 2010, s. 112.

²⁵ DOCKRILL, Saki, *Hirohito, the Emperor's Army and Pearl Harbor*. In: *Review of International Studies* 18, 1992, 4, s. 329–333.

každým dnem. Důvodem této obavy bylo, že se Američanům již podařilo prolomit japonský purpurový kód²⁶. Za předpokládaný cíl považovali Filipíny, Malajsko, Borneo nebo Thajsko. Generální poručík Walter Short a admirál Husband Kimmel, kteří veleli na Havajských ostrovech, přesunuli podle nařízení Washingtonu letadlové lodě a polovinu armádního letectva, aby posílili obranu ostrovů Wake a Midway. Ve Washingtonu nikdo pravděpodobně neočekával útok na Havaj, proto zde ponechali osm zastaralých a vysloužilých bitevních lodí a osm křižníků.²⁷

1. 3 Příprava a plán útoku na Pearl Harbor

V první polovině roku 1940 japonský letecký bojový výcvik dosáhl významného pokroku. Admirál a náčelník štábu spojeného loďstva Šigeru Fukudome a Isoroku Jamamoto byli přesvědčeni, že rozhodující úlohu v útoku bude představovat letecké torpédování. Jamamoto se zabýval myšlenkou, zda by bylo možné provést letecký útok na Pearl Harbor. Fukudomenu se tento krok zdál být neproveditelný. Nicméně ten nápad nebyl zcela nový, neboť námořní generální štáb zvažoval útok na Havaj již v minulosti, ale pokaždé od něho upustil. Zdál se jim být zcela nemožný.²⁸ Útok na Pearl Harbor byl inspirován Operací Judgement/útok na Tarent. Dne 11. listopadu 1940 Britové zaútočili na italské loďstvo v přístavu Tarent. Pro tuto operaci byla použita britská letadlová loď *Illustrious*. Díky britskému úspěchu bylo Jamamotovi schváleno, že letecký útok na Pearl Harbor lze uskutečnit.²⁹

Isoroku Jamamoto hrál klíčovou roli při projektu Pearl Harbor. Překlad jeho jména do češtiny zní Šestapadesát Úpatí hory. Narodil se roku 1884 a za svůj život zastával několik funkcí. Jeho oblíbená volnočasová aktivita byly šogi³⁰ a zejména poker.³¹ Ve věku 21 let se účastnil rusko-japonské války. Během exploze na křižníku *Niššin* přišel o dva prsty na levé ruce. Od tohoto momentu nosil bílé rukavičky a k objektivu se stavěl bokem nebo schovával poraněnou ruku pod čepici.³² Při pobytu ve Spojených státech se naučil velmi dobře anglicky. Spojené státy poprvé navštívil v letech 1920–1922. Při studiu se zajímal o zpracování a následné využití ropy. Podruhé navštívil Ameriku mezi

---

²⁶ Jedná se o japonský diplomatický kód.

²⁷ SKŘIVAN, s. 236–241.

²⁸ PRANGE, s. 22.

²⁹ CARAVAGGIO, Angelo, *The Attack At Taranto: Tactical Success, Operational Failure*. In: U. S. Naval War College Press 59, 2006, 3, s. 103–108.

³⁰ Šogi jsou japonské šachy.

³¹ BROŽ, Ivan, *Pearl Harbor*, Praha 2011, s. 36.

³² BROŽ, *Promarněné vítězství*, s. 170.

lety 1925–1927 jako námořní atašé. Zde získával strategické informace o námořní politice Spojených států nebo o stavbách válečných lodí.³³

Jamamotova strategie spočívala v tom, že úderný svaz se bude skládat především z letadlových lodí, torpédoborců a křižníků. Základní kámen plánu měl tvořit moment překvapení a utajenost celé operace. V případě, že by se americká flotila nenacházela v kotvišti na Havaji v osudovou hodinu útoku, úderný svaz ji měl v Pacifiku najít a zničit. Podle jeho deníkových záznamů se pro svůj odvážný čin zahájit překvapivý útok na Pearl Harbor rozhodl již v prosinci roku 1940. Domníval se, že úspěch nebude snadný, ale pevně věřil v sílu a odhodlání Japonců i za cenu obětí života. Při jeho pobytu ve Spojených státech poznal mentalitu Američanů a byl si plně vědom toho, že pro Japonsko bude ve válce se Spojenými státy a Velkou Británií zcela nemožné zvítězit, neboť poznal, čeho jsou tyto mocnosti schopny při zmobilizování svých sil. Pochopil, že s tak riskantním plánem přichází velká zodpovědnost, proto si přál být jmenován vrchním velitelem letecké flotily.³⁴ V roce 1939 ve věku 55 let se stal velitelem Spojeného loďstva.³⁵

Dva týdny po Jamamotově jmenování napadlo Německo sousední Polsko a započalo válku v Evropě.³⁶ Japonsko se rozhodlo využít vojenských porážek Francie a Nizozemí a obrátilo svou pozornost na jejich kolonie v jihovýchodní Asii. Snažilo se získat chybějící zdroje surovin a stát se nezávislým na Spojených státech. V létě 1940 vstoupily japonské oddíly do Francouzské Indočíny.³⁷ Na tuto reakci se Spojené státy rozhodly přemístit svou tichomořskou flotilu z Kalifornie na Havajské ostrovy, aby Japonsko odradily od další expanze. Japonsku hrozilo, že bude zaneprázdněno dobýváním území v jižních oblastech a mateřská země by zůstala zranitelná. Jamamoto započal přípravy na možný překvapivý útok.³⁸ S generálním štábem japonského císařského námořnictva probíhalo několik sporů. Poprvé mělo být využito v jednom úderném svazu celkem šest letadlových lodí. Na ministerstvu tato myšlenka vyvolala značně odmítavý postoj. Způsob použití letadlových lodí byl velmi riskantní a svým způsobem i revoluční. Diskuze na toto téma probíhaly celé týdny a Jamamoto hrozil i rezignací. Po složitém vyjednávání získal souhlas s formálním plánováním a výcvikem

---

³³ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 30–46.

³⁴ PRANGE, s. 23–25.

³⁵ FIORANI, s. 110.

³⁶ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 51–54.

³⁷ VASILJEVOVÁ, s. 438.

³⁸ FUČIDA, s. 32–34.

pro útok.³⁹ Na jaře 1941 s asistencí kapitána Minoru Gendy probíhaly rozsáhlé přípravy na útok. Japonsko mělo k dispozici na počátku roku 1940 celkem 3500 pilotů. O rok později tento počet vzrostl na 15 000. Hlavním cílem operace bylo vyřadit americké tichomořské loďstvo nejméně na rok a zabránit mu zasahovat do bojů v Nizozemské východní Indii a Malajsku. Japonsko potřebovalo získat čas pro upevnění svých pozic a zvýšit své námořní síly.⁴⁰ Jamamoto si jako další cíl stanovil podlomit morálku amerického námořnictva.⁴¹

Za velitele útoku byl vybrán admirál japonského císařského námořnictva Čúiči Nagumo, který Jamamotovým představám příliš neodpovídal. Byl mnohem konzervativnější a nerad riskoval. Námořní generální štáb v Tokiu ho jmenoval podle služebního věku.⁴² Dne 22. listopadu byla svolána porada na letadlové lodi *Akagi*, kde Nagumo uchovával zmenšené modely Pearl Harboru a Oahu. Představil zde obecnou dispozici americké tichomořské flotily a zdůraznil její zvyk vracet se na základnu každý víkend. První útočná vlna měla odstartovat dříve, než by nepřítel vyslal hlídky. Druhá vlna by následovala bezprostředně po té první. Nagumo rovněž upozornil na naléhavost rádiového ticha, aby nedošlo k možné detekci nepřitelem. Rádiový klid měl být prolomen pouze v nejnútnejších chvílích. Příkaz mohl být zrušen do doby rozkazu kapitána Micuo Fučidy. Plán stanovil, že pokud by bylo dosaženo momentu překvapení, Fučida by signalizoval „Tora! Tora! Tora“ („Tygr! Tygr! Tygr!!“).⁴³

Při plánování projektu Pearl Harbor hrál důležitou roli špión Takeo Jošikawa, který připlul do Honolulu 27. března 1941, aby zde zastával funkci vicekonzula. Byl znám pod falešným jménem Tadaši Morimura. Jeho funkce, stejně tak i jeho jméno bylo fiktivní. V té době na Havaji neexistovala systematická japonská výzvědná síť. Operačnímu svazu poskytoval informace o Pearl Harboru. Postupně ve svých hlášeních představoval americkou tichomořskou základnu jako cíl japonských bombardovacích a torpédových letounů. Američané si byli japonské špionáže dobře vědomi, ale nepovažovali ji za prioritní.⁴⁴ Další důležitou roli hrál odborník na ponorky Tošihide Maidžima, sebevědomý velitel se zdravým úsudkem. O Jamamotově plánu věděl

---

³⁹ HYOT, s. 25–26.

⁴⁰ Tamtéž, s. 35.

⁴¹ KREJČÍ, s. 37.

⁴² HYOT, s. 35.

⁴³ PRANGE, s. 381–394.

⁴⁴ STINETT, Robert, *Day of Deceit: The Truth About FDR and Pearl Harbor*, New York 2001, s. 84–92.

několik měsíců. Společně s Keiu Matsuo pracovali na možnosti průniku miniponorek do Pearl Harboru. Nedokázali ale tento problém vyřešit.⁴⁵

Sporná otázka se také týkala doplňování paliva. Cestu na Havaj bez tankování bylo schopno absolvovat pouze sedm japonských lodí. Japonské císařské námořnictvo bojovalo tradičně v domácích vodách, tudíž nemělo s tankováním na moři žádné zkušenosti. Koncem listopadu shromáždil úderný svaz k nácvičce tankování letadlové lodě a tankery poblíž ostrova Kjúšú. Do konce měsíce byl nácvičce tankování úspěšně dokončen.⁴⁶ Další překážka spočívala v tom, že Pearl Harbor byl mělký přístav a japonská torpéda by se potopila až na dno. Od začátku září arzenál v Jokosuce vyrobil vzdušná torpéda, která byla stabilizovaná a měla vhodná použití v mělké vodě. Takto nově navržená torpéda by mohla odpovídat potřebám pro projekt Pearl Harbor.⁴⁷ Piloti po celé měsíce trénovali jejich vypouštění. K nácvičce celé operace byla vybrána zátoka Kagošima (jižní část ostrova Kjúšú). Měla velmi podobný terén a tvar jako okolí Pearl Harboru. Pod Jamamotovým přísným dohledem zde piloti až několikrát denně trénovali start a přistání z letadlových lodí. Rovněž museli být schopni létat těsně nad hladinou moře a včas se vrátit na svou mateřskou loď, která mezitím změnila polohu.⁴⁸ Letecké jednotky dále cvičily střemhlavé bombardování z velkých výšek na cíl vyznačený na zemi, který představoval americkou bitevní loď třídy *California*. U pohyblivých cílů byla úspěšnost zásahu kolem 10 %, u bombardování z výšky asi 40 %, při střemhlavém náletu a u nepohyblivých cílů kolem 80 %. Piloti cvičili nepřetržitě, a to i o víkendech. Svůj týden popisovali: „*Pondělí, pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek a pátek*“.⁴⁹ Fučidu dále znepokojovala možnost umístění protitorpédových sítí kolem lodí v Pearl Harboru. Torpéda by byla bezcenná, pokud by Američané sítě skutečně použili. Koncem září hledali způsob, jak tyto sítě zničit. Přes veškerou snahu zůstal problém protitorpédových sítí nevyřešen.⁵⁰

Klíčový den operace byl stanoven na neděli 8. prosince 1941 (pro Spojené státy 7. prosince). Japonský námořní štáb byl informován, že Husband Kimmel, velitel americké Tichomořské flotily, připlouvá na víkend do Pearl Harboru si odpočinout.

---

⁴⁵ PRANGE, s. 330.

⁴⁶ KREJČÍ, s. 34–35.

⁴⁷ PRANGE, s. 337.

⁴⁸ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 70.

⁴⁹ KREJČÍ, s. 38–39.

⁵⁰ PRANGE, s. 337–338.

Japonci považovali tento zvyk za projev změkčilosti, jelikož jejich muži byli prakticky bez dovolené a cvičili celé týdny a měsíce.⁵¹

1. 4 Válečná technika

Moderní japonské válečné loďstvo vzniklo po roce 1868 během reformy Meidži. S přesunem moci od šógunů zpět do rukou císaře se podařilo zmodernizovat a industrializovat zemi. Postupem času získalo japonské námořnictvo silnějšího nepřítele, ať již tomu bylo během čínsko-japonské či rusko-japonské války.⁵² Jedním z klíčových momentů v námořní válce bylo zahájení výroby letadlových lodí, které se staly nepostradatelnou ofenzivní zbraní. První letadlová loď byla postavena v roce 1918 ve Velké Británii. Z důvodu omezení Washingtonskou konferencí o námořním zbrojení mělo britské námořnictvo v roce 1939 k dispozici několik různých typů letadlových lodí, které byly využity k jiným účelům. Jednalo se o křižníky, obchodní a zaoceánské lodě. Nejrychlejší z nich dosahovaly rychlosti přes 30 uzlů za hodinu a byly vybaveny protiletadlovými děly. Tyto lodě mohly primárně budovat pouze tři velmoci: Velká Británie, Spojené státy a Japonsko. Britské námořnictvo spustilo v roce 1940 na vodu první letadlovou loď třídy *Illustrious*, která byla 225 m dlouhá o výtlačku 20 700 tun. Britové ji vybavili opancéřovaným můstkem, který omezil její přepravní kapacitu na 33 letadel. Japonci a Američané dávali naopak přednost lehčím opancéřovaným lodím, a proto byly jejich lodě schopny pojmout větší počet letadel. Z japonské strany se jednalo o loď *Šókaku*, na které mohlo být umístěno až 72 letadel. Americké lodě řady *Yorktown* dokázaly nést až 96 letounů. Rozhodujícím faktorem ve druhé světové válce se ukázala převaha amerického výrobního průmyslu. Japonci dokázali vyrobit pouhých čtrnáct nových lodí, naproti tomu Američané jich zhotovili přes sto.⁵³

Názvy japonských bitevních křižníků byly tradičně převzaty od názvů hor.⁵⁴ Japonský bitevní křižník *Akagi* dostal své jméno podle hory, která se nachází v prefektuře Gunma. Stavba byla zahájena v roce 1920 a o tři roky později bylo rozhodnuto o přestavbě na letadlovou loď. Od roku 1938 se stala symbolem japonského válečného námořnictva a vlajkovou lodí 1. divize, později v roce 1941 také vlajkovou lodí 1. letecké

---

⁵¹ HYOT, s. 32–35.

⁵² GOLDSTEIN, Donald, DILLON, Katherine, *The Pacific War Papers. Japanese Documents Of World War II*, Washington 2004, s. 4–7.

⁵³ FIORANI, s. 118.

⁵⁴ GOLDSTEIN, DILLON, s. 300.

flotily.⁵⁵ *Kaga*, jedna z dalších japonských válečných lodí byla taktéž navržena jako bitevní loď a později přeměněna na loď letadlovou. Dostala jméno po provincii Kaga, která představuje dnešní prefekturu Fukui.⁵⁶ Výstavba byla započata v roce 1920 a stejně jako *Akagi* byla součástí úderného svazu nasazeného na operaci Pearl Harbor.⁵⁷ V pořadí již třetí letadlová loď japonského císařského námořnictva byla *Sorjú*. Její stavba byla odstartována v roce 1934 a do služby vstoupila o tři roky později. Stala se vlajkovou lodí 2. divize. Čtvrtou lodí byla *Hirjú*, jejíž výroba byla zahájena v roce 1936 a patřila do 2. divize letadlových lodí. *Šókaku* a *Zuikaku* tvořily vlajkové lodě 5. divize.⁵⁸

Letadlové lodě potřebovaly v případě protiútoků obranu, proto jako součást úderného svazu byly i bitevní lodě *Hiei* a *Kiršima*, křižníky *Tone* a *Čikuma*, ze kterých v ranních hodinách dne 7. prosince vzlétly hydroplány Aiči E13A1 Jake na poslední průzkum americké základny v Tichomoří. V létě 1936 vznikl projekt jednokřídlového dolnoplošníku s pevným podvozkem Aiči D3A1 Val. V letech 1939–1942 jich bylo vyrobeno 470 a využívaly se jako střemhlavé bombardovací letouny. Při útoku na Pearl Harbor patřily k první vlně náletu. Japonci jich měli k dispozici 135, ale do akce nasadili pouze 129.⁵⁹ Zbytek letadel byl ponechán v případě nečekaného protiútoků Američanů.⁶⁰ Dalším japonským bombardovacím a torpédovým letounem byl Nakadžima B5N2 s kódovým názvem „Kate“. Jednalo se o palubní torpédový bombardér. V Pearl Harboru se jich zúčastnilo 40 vyzbrojených torpédy a 105 letounů s bombami. Micubiši A6M Zero bylo nejznámějším japonským stíhacím letadlem za druhé světové války. Tyto stíhačky byly pro Spojence překvapením. Byly obratné, dobře ovladatelné, rychlé a s velkým doletem. Zpočátku se jim žádný jiný typ nevyrovnal. V letech 1939 až 1944 jich bylo vyrobeno skoro 11 000.⁶¹ Jejich prvotním úkolem v operaci Pearl Harbor bylo chránit ostatní letadla před americkými stíhačkami.⁶²

Mezi první velkou letadlovou loď amerického námořnictva byla postavena *Saratoga* a její sesterská loď *Lexington*. V původním návrhu se měly stát bitevními křižníky. Z důvodu omezení Washingtonské konference musely být přestavěny na letadlové lodě. Obě se na konci roku 1941 zúčastnily manévru v prostoru Pacifiku, proto

---

⁵⁵ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 50.

⁵⁶ GOLDSTEIN, DILLON, s. 300.

⁵⁷ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 51.

⁵⁸ Tamtéž, s. 52–55.

⁵⁹ Tamtéž, s. 56–60.

⁶⁰ ARAKAKI, KUBORN, s. 59.

⁶¹ LÜDEKE, Alexandr, *Vojenská technika druhé světové války*, Bratislava 2009, s. 222–225.

⁶² ARAKAKI, KUBORN, s. 61.

se vyhnuly útoku na Pearl Harbor.⁶³ Velikostně se *Saratoga* a *Lexington* rovnaly japonským letadlovým lodím *Akagi*, *Kaga* a *Šókaku*.⁶⁴ Další americké letadlové lodě *Hornet* a *Enterprise* byly velikostně menší a s nižším ponorem. Tyto letadlové lodě byly rychlejší než *Akagi* či *Kaga*, zato větší a pomalejší než *Hirjú* a *Sorjú*. Americké letadlové lodě byly schopny pojmout mnohem více posádky a letadel než letadlové lodě Japonců. Rovněž měly silnější pancéřování. Na druhou stranu japonské letadlové lodě disponovaly větším ponorem. Nejrychlejší z nich byly *Hirjú* a *Sorjú*, které dosahovaly rychlosti až 34,5 uzlů (63,89 km/h).⁶⁵

Stavba americké bitevní lodi *Arizona* byla zahájena v březnu 1914. V roce 1938 byla zmodernizována a spolu s ostatními loděmi kotvila v prosinci 1941 v Pearl Harboru. Téhož roku se stala vlajkovou lodí 1. divize bitevních lodí společně s *Nevadou* a *Pennsylvanií*, 2. divize bitevních lodí se skládala z *Californie*, *Oklahomy* a *Tennessee*. Součástí 4. divize byly lodě *Maryland* a *West Virginie*. V roce 1931 byla spuštěna výroba těžkého křižníku *New Orleans* a o tři roky později byl začleněn do 6. divize křižníků spolu se *San Francisco*. Do 9. divize křižníků patřily *Helena*, *Honolulu*, *Phoenix* a *St. Louis*. Jako vlajkové lodě 1. a 2. flotily torpédoborců sloužily *Raleigh* a *Detroit*.⁶⁶ Do třídy torpédoborců *Mahan* patřil *Downes*, kterého bylo v letech 1935–1937 postaveno 22 kusů. Při útoku na Pearl Harbor byl těžce poškozen a za běžných okolností by byl vyřazen. Vzhledem k naléhavé potřebě torpédoborců byla z použitelných dílů postavena nová loď, která nesla stejné jméno. Tento torpédoborec bojoval až do konce války a poté byl vyřazen.⁶⁷ K nejznámějším a patrně i nejúspěšnějším americkým bojovým letounům za druhé světové války patřil Lockheed P-38 Lightning. V oblasti Tichého oceánu se stal obávaným protivníkem japonských stíhaček Micubiši A6M Zero.⁶⁸

---

⁶³ LÜDEKE, s. 310.

⁶⁴ PEATTIE, Mark, *Sunburst: The Rise of Japanese Naval Air Power 1909–1941*, Washington 2013, s. 52.

⁶⁵ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 50–55.

⁶⁶ Tamtéž, s. 85–100.

⁶⁷ LÜDEKE, s. 303.

⁶⁸ Tamtéž, s. 255.

2 Japonský útok na Pearl Harbor

2. 1 Cesta na základnu

Koncem listopadu roku 1941 se Nagumův úderný svaz setkal v Hitokappském zálivu. Mezi prvními připluly letadlové lodě *Akagi*, *Kaga*, *Zuikaku*, následovaly je *Sorjú* a *Hirjú*, dále bitevní lodě *Kirišima*, *Hiei*, těžké křižníky *Tone* a *Čikuma*, devět torpédoborců, tři průzkumné ponorky a osm tankerů. Dne 21. listopadu jako poslední dorazila letadlová loď *Šókaku*. Nagumo zakázal v zájmu utajení házet odpadky přes palubu. Ty byly později páleny hned vedle mola. Nikdo z posádek nesměl opustit svou mateřskou loď. Lodě byly zásobené potravinami, oblečením a barely plné nafty, které byly nakládány jako poslední. Dne 25. listopadu vydal Jamamoto rozkaz, aby úderný svaz vyplul následujícího dne směrem na Havaj.⁶⁹

Údernému svazu se během cesty na Havajské ostrovy dařilo zachovávat stanovenou formaci. Plul ve dvou rovnoběžných řadách po třech, za nim se plavilo osm tankerů. V čele se nacházely torpédoborce a průzkumné ponorky, které střežily úderný svaz. Pokud se část lodí odchýlila od daného kurzu, musela být torpédoborci navedena zpět.⁷⁰ Ohledně úspory paliva nebylo dovoleno používat topení, proto se během severní pacifické plavby posádka teple oblékla. Večer 2. prosince v 17:00 hodin obdržel úderný svaz kódovanou zprávu, ve které se Japonsko rozhodlo zahájit válku proti Spojeným státům, Velké Británii a Nizozemsku počátkem prosince. Později byl upřesněn datum havajské operace na 8. prosince (japonského času). Nejkritičtější okamžiky celé plavby nastaly 3. a 4. prosince při posledním tankování letadlových lodí.⁷¹ Následujícího dne byla na lodi *Akagi* vyvěšena historická vlajka, kterou v roce 1905 v bitvě u Cušimy vyvěsil na své vlajkové lodi *Mikasa* admirál Tógó.⁷² Později večer obdrželo Tokio dobrou zprávu z Havaje. V Pearl Harboru při posledním průzkumu nebyly spatřeny žádné protitorpédové sítě ani balony protiletické ochrany. Vzdušná hlídka a převážná část americké flotily se nacházela na základně. Nic nenaznačovalo tomu, že by měl být vyhlášen námořní či letecký poplach.⁷³

Dne 6. prosince dorazilo japonské loďstvo do bodu 37° severní šířky a 158° západní délky severně od Havaje. Díky odposlouchávání radioprovozu bylo zjištěno, že

---

⁶⁹ LORD, Walter, *Den hanby*, Praha 2002, s. 18.

⁷⁰ Tamtéž, s. 19.

⁷¹ PRANGE, s. 453–455.

⁷² BROŽ, *Promarněné vítězství*, s. 170.

⁷³ PRANGE, s. 495.

Američané jejich útok neočekávali. V tu dobu kotvilo v Pearl Harboru devět bitevních lodí a tři křižníky.⁷⁴ Brzy ráno v den útoku došlo ke komplikaci. Generální štáb japonského válečného námořnictva obdržel znepokojivou zprávu od konzula na Havaji. V Pearl Harboru nebyly přítomny hlavní cíle útoku, letadlové lodě.⁷⁵ Japonci se domnívali, že na Havaji kotvily čtyři letadlové lodě: *Yorktown*, *Hornet*, *Lexington* a *Enterprise*. Ve skutečnosti tam v minulosti kotvily *Enterprise* a *Lexington*. *Yorktown* a *Hornet* se nacházely v Atlantickém oceánu. V Pearl Harboru zůstaly pouze bitevní lodě.⁷⁶ I přes tuto špatnou zprávu se Nagumo rozhodl provést útok podle plánu. Americké bitevní lodě sice nebyly jeho primárním cílem, ale bylo důležité způsobit americkému námořnictvu co největší škody. Existovala zde i stále možnost, že by se americké letadlové lodě do doby útoku mohly vrátit.⁷⁷

Na letadlových lodích se konaly poslední přípravy. Mechanici kontrolovali letadla a doplňovali palivo. K snídani byl podáván tradiční japonský pokrm - vařená rýže s červenými fazolkami. Každý pilot na cestu s sebou dostal oběd, který obsahoval rýžové kuličky, zavařené švestky, čokoládu, suchary a tabletky proti únavě.⁷⁸ Před vstupem do svých kokpitů si každý z nich uvázal kolem hlavy pásku hačiamaki⁷⁹, označenou slovem Hisšo (jistě vítězství). Fučida následoval své piloty a také si uvázal speciálně vyrobenou hačiamaki z bílé látky, kterou obdržel od posádky z *Akagi*.⁸⁰

2. 2 „Tora! Tora! Tora!“

Veškerá pozornost se upírala k vlajkové lodi *Akagi*. Piloti netrpělivě očekávali rozkaz ke vzletnutí. Signální vlajky byly vytaženy a letadla jedno po druhém začala opouštět paluby svých letadlových lodí.⁸¹ V 6:00 ráno vzletlo 183 letadel ze 185 naplánovaných. Jednalo se o 43 stíhaček, 40 torpédových letadel, 49 výškových a 51 střemhlavých bombardérů. V 6:20 přelétl Fučida se svou skupinou bombardérů přes příď *Akagi* a první útočná vlna vyrazila směr Oahu. Nagumo nařídil 1. letecké flotile, jakmile vzletne poslední torpédové letadlo, aby se v rychlosti 20 uzlů obrátila na jih. Současně s první vlnou byly připravovány paluby letadlových lodí na odstartování letadel z druhé vlny.

---

⁷⁴ KREJČÍ, s. 40.

⁷⁵ SKŘIVAN, s. 245.

⁷⁶ FUČIDA, s. 36–37.

⁷⁷ SKŘIVAN, s. 245.

⁷⁸ LORD, s. 30.

⁷⁹ Jedná se o japonskou čelenku, která se obvykle vyrábí z červené nebo bílé látky s potiskem na přední straně a zadržovala pot z čela.

⁸⁰ Tamtéž, s. 31.

⁸¹ Tamtéž, s. 31–32.

V 7:15 vzlétla druhá útočná vlna. Poručík Saburo Šindo z *Akagi* velel 63 stíhačkám Zero a důstojník Šigekazu Šimazaki 54 bombardérům z letadlových lodí *Šókaku* a *Zuikaku*. Byl vydán rozkaz k útoku na Fordův ostrov. Tímto krokem by úderný svaz navázal na první útočnou vlnu. Do devadesáti minut byla impozantní úderná síla v počtu 350 letadel ve vzduchu a mířila ke svým stanoveným cílům.⁸²

V 6:30 mezitím vzlétla hlídková letadla z bitevních lodí *Hiei* a *Kiršima*, křižníků *Tone* a *Čikuma*, aby prozkoumala jižní oblast od úderného svazu.⁸³ Nagumo obrátil 1. leteckou flotilu na jih asi 180 mil od severní části Oahu. Sledoval, jak druhá útočná vlna mizela v oblacích. V tu dobu nad Pearl Harbor přelétal průzkumný letoun z *Čikumy*, aby v 7:35 předal své hlášení. V přístavu tou dobou kotvilo devět bitevních lodí, šest lehkých a jeden těžký křižník. Následovala méně příjemná zpráva z další hlídky. V zátoce Lahaina se nenacházela nepřátelská flotila. Japonci očekávali, že zde budou kotvit americké letadlové lodě. Gendovy a Fučidovy alternativní plány byly vyloučeny a letci se tak soustředili výhradně na Pearl Harbor.⁸⁴

První výstřel nepřišel z japonské strany, ale z americké. Časně ráno bylo vypuštěno pět miniponorek, aby pronikly do přístavu Pearl Harbor. Ve 3:42 minolovka *USS Condor* zahlédla periskop nad hladinou přibližně tři kilometry před vstupem do přístavu. Torpédoborec *Ward* se vydal označeným směrem, ale žádnou ponorku nenašel. V 6:30 obdržel další hlášení o zpozorování neznámého cíle. O několik minut později spatřil nepřátelskou miniponorku a zahájil palbu. Posádka viděla, jak na hladinu vyplavaly trosky, a považovala miniponorku za zničenou.⁸⁵ V 6:54 poslal torpédoborec *Ward* šifrovanou zprávu námořnímu okruhu. Služba, která zprávu obdržela, jí nevěnovala patřičnou pozornost.⁸⁶ Největší chybou bylo, že torpédoborec nedokázal včas upozornit námořnictvo o potopení nepřátelské ponorky. Byla to jedna z několika příležitostí k odhalení Jamamotova blížícího se útoku.⁸⁷

Na Oahu probíhala poklidná neděle. V jihovýchodním přístavu se nacházela většina křižníků. Na jihu v doku č. 1010 byl uvázán křižník *Helena*. Nedaleko kotvil starý dělový člun *Sacramento*, za ním těžký křižník *New Orleans*, *San Francisco* a lehký křižník *St. Louis*. V plovoucím doku byla odstavena menší mateřská loď *Shaw*.

---

⁸² PRANGE, s. 506–508.

⁸³ ARAKAKI, KUBORN, s. 62.

⁸⁴ PRANGE, s. 508.

⁸⁵ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 133–134.

⁸⁶ HYOT, s. 38–39.

⁸⁷ PRANGE, s. 513.

V sousedním suchém doku č. 1 kotvila bitevní loď *Pennsylvania* se dvěma torpédoborci, *Downes* a *Cassin*. Uprostřed přístavu je Fordův ostrov, kolem kterého kotvila celá řada dalších lodí, které se nacházely podél jižního pobřeží. Jako první u vstupu do přístavu kotvila *Californie*, dále dvojice bitevních lodí: *Maryland* s *Oklahomou* a *Tennessee* s *West Virginií*. V řadě za nimi následovala *Arizona* a vedle ní opravárenská loď *Vestal*. Poslední v řadě byla ukotvena *Nevada*. Na opačné straně Fordova ostrova kotvily staré křižníky *Detroit*, *Raleigh* a vysloužilá loď *Utah*.⁸⁸

Na Oahu se nacházely armádní letiště Hickam Field, Wheeler Field, Bellows Field, Kaneohe a Ewa Field, které zabezpečovaly ochranu ostrova. Havajské ministerstvo zde umístilo nový radar na vrcholu Kahuku Point, zvaném Opana. Odpoledne 6. prosince sloužili v přívěsu dva muži. Byli to vojín George Elliot a operátor Joseph Lockard. V informačním středisku měl službu poručík Kermit Tyler. První dvě hodiny jeho služby se neudálo nic neobvyklého. V 6:45 se objevil asi 130 mil od severní oblasti Oahu radarový kontakt. Služba tento pohyb zaznamenala do deníku. Odbila sedmá a muži odešli na snídani, až na poručíka Tylera. V sedm hodin skončila služba Georgovi Elliotovi a Josephovi Lockardovi na stanici Opana. Museli vyčkat na dodávku, která je měla odvést na snídani, proto zůstali u radaru. Byla to vhodná chvíle pro Elliota naučit se zacházet s radarem, jelikož byl v tomto oboru úplným nováčkem. V 7:02 společně usedli k radaru.⁸⁹ Náhle se na obrazovce objevilo cosi neobvyklého. Lockard nabyl podezření na vadu přístroje a snažil se ho opravit. Brzy ale zjistil, že radar je v pořádku. Co viděli, byla radarová ozvěna dvou velkých skupin letadel.⁹⁰ Elliot navrhl, aby o těchto zjištěních bylo obeznámeno informační středisko. Jeho sdělení obsahovala zpráva, že se od severu blíží nejméně 50 letadel rychlostí 180 mil za hodinu.⁹¹ Tylera tato informace nijak neznepokojila. Uvědomil si, že na moři byly letadlové lodě a mohly by to být jejich letadla. Další možností bylo, že to byly americké bombardéry B-17, které měly přiletět z pevniny. V každém případě vyloučil, že by se jednalo o nepřátelská letadla. Pohodlně se usadil a vyčkával, až odbijí poslední minuty jeho služby. Zpráva z Opany ho nijak nerozrušila.⁹²

Světelné body viditelné na radaru označovaly letku blížících se bombardérů. Právě se nacházely nad Pacifikem ve výšce 9800 stop a mířily vpřed. Fučida náhle zavelel

---

⁸⁸ LORD, s. 44.

⁸⁹ PRANGE, s. 515–516.

⁹⁰ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 134.

⁹¹ ARAKAKI, KUBORN, s. 71.

⁹² LORD, s. 38–40.

rozkaz „Tenkai“ („Zaujměte útočné postavení“).⁹³ Jeho pozice leteckého velitele byla zřejmá díky výraznému červenožlutému pruhu kolem ocasu jeho letadla. Po jeho pravici letělo 40 torpédových letounů korvetního kapitána Šigeharua Muraty. Nad nimi je před případným přepadením chránilo 43 stíhaček korvetního kapitána Šigerua Itajy.⁹⁴ Fučida pozvedl svou raketovou pistoli a v 7:40 vystřelil.⁹⁵ Vůdce stíhací skupiny, poručík Masaharu Suganami, nedokázal včas svá letadla poskládat do správné formace, proto na signál nezareagoval. Fučida, aby ho upozornil, vypálil po asi deseti sekundách další raketu, kterou nejprve zpozoroval vůdce střemhlavých bombardérů Kuičiho Takahaši. Ten považoval tento signál za dvojité a se svými střemhlavými bombardéry zaútočil na armádní letiště Hickam Field. Murata si povšiml Takahašiho zbrklého úsudku. Bez zaváhání i on započal útok se svými bombardéry.⁹⁶ Po oddělení od Fučidovy letky letěly Takahašiho bombardéry přímo na střed Oahu, přičemž stíhačky jim poskytovaly horní krytí. Přeletěly přes Wheeler Field, kde se rozdělily. Zbytek směřoval na Hickam Field a Fordův ostrov, kde se opět rozdělily a zaútočily z několika směrů. Odtud se přesunuly na Pearl Harbor a dále pokračovaly na Ewa Field.⁹⁷ Fučida v 7:53 vyslal smluvený signál „Tora! Tora! Tora!“.⁹⁸

Mezitím, co se Fučidova první vlna blížila, admirál Kimmel stále čekal na potvrzení o potopení nepřátelské ponorky od torpédoborce *Ward*. Krátce před osmou hodinou se jihovýchodně od Hickam Field objevily první japonské letouny. Ke stíhačkám se připojilo 28 bombardérů. Torpédové bombardéry mířily k západní straně Pearl Harboru. Další skupina pod vedením Muraty a poručíka Ičiróa Kitadžimy směřovala na jihovýchod. Poté se stočila severozápadně nad armádní letiště Hickam Field. Každý pilot měl jasné instrukce. I za cenu riskování vlastního života zasáhnout co nejvíce cílů.⁹⁹

Komodor Logan Ramsey právě stál u okna velitelského střediska na Fordově ostrově. V 7:55 uslyšel hukot a náhle spatřil cizí letadlo. Obrátil se k vojenskému veliteli Patriku Bellingerovi a pronesl, aby mu sehnal číslo toho „chlápka“, který porušil asi šestnáct bezpečnostních předpisů.¹⁰⁰ V 7:57 se z prostoru hangáru na Fordově ostrově náhle ozvala exploze. Ramsey spatřil letadla s červeným kruhem na křídlech.

---

⁹³ PRANGE, s. 518.

⁹⁴ LORD, s. 40.

⁹⁵ SKŘIVAN, s. 247.

⁹⁶ PRANGE, s. 518–520.

⁹⁷ ARAKAKI, KUBORN, s. 62.

⁹⁸ SKŘIVAN, s. 248.

⁹⁹ PRANGE, s. 529.

¹⁰⁰ PRANGE, s. 541.

Okamžitě nařídil všem radistům vyslat nouzovou zprávu.¹⁰¹ O minutu později zazněla jedna z nejslavnějších rádiových zpráv: „*Nálet na Pearl Harbor, toto není cvičení!*“¹⁰² Následovala druhá zpráva, která nařizovala hlídkovým letadlům lokalizovat japonskou flotilu. Jeho snaha na záchranu byla však marná, jelikož se v ten moment v Pearl Harboru vztyčovaly vlajky. Podporučík Donald Korn si z paluby *Raleigh* povšiml v dálce se blížící šmouhy, která mířila ze severozápadu. Letadla letěla necelých 90 metrů nad kanálem.¹⁰³ Jeden námořník z *Californie* zakřičel: „*Rusové k nám připluli na návštěvu s letadlovou lodí. Tady přilétají letadla s rudými terči!*“¹⁰⁴

Z americké bitevní lodě *West Virginie* náhle spatřil poručík Roland Brooks výbuch. Domníval se, že je z *Californie*, ale ve skutečnosti vycházel kouř z Fordova ostrova. Díky jeho rychlé reakci tak získal pár drahocenných vteřin k vydání rozkazu k opuštění lodí. Nebylo pochyb, že zachránil i stovky životů. V 7:55 se blížila třetí a čtvrtá torpédová skupina. Brázdy torpéd mířily mělkou vodou přímo ke křižníku *Raleigh* a cílové lodi *Utah*.¹⁰⁵ Podporučík Donald Korn na křižníku *Raleigh* v 7:56 zahlédl několik letadel řítících se nízko nad zemí. Dvě z nich zamířila k *Utahu*, jedno k *Detroitu* a jedno přímo k *Raleigh*. Domníval se, že se jedná o manévry námořní pěchoty, proto povolal protivzdušnou jednotku obrany, aby nacvičovala s nimi. Než stihli zaujmout svá bojová postavení, ozval se ohlušující výbuch torpéda, které zaplavilo strojovnu.¹⁰⁶ Posádka se snažila zachránit křižník před potopením. Na druhé straně základny zasáhla lehký křižník *Helena* série těžkých výbuchů.¹⁰⁷

Celá tato akce se odehrávala v momentě, kdy kapitán Vicent Murphy doručoval šokující zprávu admirálovi Kimmelovi. Obsahovala hlášení ze signální věže. Kimmel vyběhl ven a spatřil nepřátelská letadla s vycházejícím sluncem na křídlech. Přelétávala nad jeho hlavou a bombardovala jeho lodě. Historie se kolem něho prohnala rychlostí blesku. Zdrčený admirál Kimmel se vrátil do své kanceláře, kde pověřil leteckého důstojníka, aby se dovolal komukoliv na Oahu a dostal námořní letadla do vzduchu. Následně nařídil hlídkovému křídlu, aby objevili zdroj nepřátelského útoku. Podle svědků byl Kimmel velmi rozhořčen, když se dozvěděl o osudu svých bitevních lodí. Ve skutečnosti ho ale více rmoutila smrt a utrpení jeho mužů. Tisíce z nich znal od vidění a

---

¹⁰¹ SKŘIVAN, s. 250.

¹⁰² PRANGE, s. 541.

¹⁰³ LORD, s. 52–53.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 53.

¹⁰⁵ PRANGE, s. 530.

¹⁰⁶ LORD, s. 55–56.

¹⁰⁷ PRANGE, s. 530–531.

stovky podle jmen. Někteří z nich byli i jeho dobří přátelé. Při pohledu z okna své kanceláře byl zasažen kulkou do hrudi. Rána ale nebyla smrtící. V tento osudný okamžik si uvědomil, že dostal druhou šanci pomstít se za tento zničující útok, i když předem věděl, že tento debakl bude znamenat konec jeho kariéry.¹⁰⁸ Povzdychl si: „*Bylo by milosrdné, kdyby mě to zabilo*“¹⁰⁹

Ve velmi rychlém sledu událostí byly zasaženy životní funkce *Oklahomy*. Muratův útok na *West Virginii* se spojil s útokem na *Oklahomu*. Další torpédo se prohnalo pod lodí *Vestal* a zasáhlo kýl bitevní lodi *Arizona*.¹¹⁰ Velitel *Arizony*, generálporučík Alan Shapley, zrovna snídal, když zaslechl výbuch. Vyběhl na palubu *Arizony* a společně s námořníky sledoval, jak několik nepřátelských letadel prolétávalo nad přístavem.¹¹¹ Jeden z jeho mužů poznamenal: „*Tohle je nejlepší cvičení, jaké kdy armádní letectvo předvedlo!*“¹¹² Na zasažených lodích začal propukát zmatek. Poslední pochyby o japonském útoku se rozplynuly, když muži spatřili chaos na *Californii*. Ze všech amerických lodí v přístavu byla v nejhorším stavu. Po zásahu dvou torpéd pronikla do systému voda a odstříhla energii. Praporčík Edgar Fain aktivoval protizáplavová opatření, čímž zachránil loď před převržením.¹¹³

Poté co se *Oklahoma* naklonila, zdálo se, jako by se celý japonský útok soustředil pouze na *Arizonu* a *West Virginii*. V děsivém momentu na *Arizoně* zahynulo téměř 1000 mužů. Tu zasáhla protipancéřová bomba, která prorazila na pravoboku do místa, kde se nacházel sklad munice. Následovala obrovská exploze, která měla za následek rozpúlení a potopení plavidla během několika minut.¹¹⁴ Posádka z opravárenské lodi *Vestal*, která kotvila nedaleko od *Arizony*, začala zachraňovat z vody popálené námořníky. Každý z nich dostal na utišení bolesti dávku morfia a byl přepraven do nemocnice. Několik trosek z *Arizony* zasáhlo *Tennessee*, které způsobilo rozsáhlejší škody než japonské bomby. Bitevní loď *Nevada* dosud unikala osudu ostatních lodí. Nacházela se v méně zranitelné pozici. Poté, co *Arizona* obdržela svůj první velký zásah, začalo z ní unikat palivo, které vzplálo a ohrožovalo *Nevadu*.¹¹⁵

---

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 535–537.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 540.

¹¹⁰ LORD, s. 151.

¹¹¹ PRANGE, s. 532–533.

¹¹² Tamtéž, s. 533.

¹¹³ Tamtéž, s. 540–544.

¹¹⁴ LORD, s. 160.

¹¹⁵ PRANGE, s. 537–540.

Po skončení první útočné vlny si byli Američané téměř jistí, že přijde další. Odhodlaní muži odstraňovali trosky z přistávacích drah, rozestavovali kulometry, protiletadlové zbraně a opravovali poškozená letadla. V momentě, kdy Fučida vyslal signál „Tora! Tora! Tora!“, Šimazakiho druhá vlna o síle 167 letadel byla přibližně v polovině cesty na Oahu. V 8:50 zaujali letci své útočné pozice. Jako první zaútočily stíhačky Zero a mířily přímo k Hickam Field a Fordovu ostrovu. Ostřelovaly každý možný cíl, ať už to byla auta, domy nebo chodci. Jejich pozornost se soustředila i na hasiče, kteří bojovali s požáry mezi letadly na rampě.¹¹⁶ Šimazakiho výškové bombardéry zahájily svůj smrtící útok a zasáhly další hangáry a jídelnu. Pearl Harbor už byl tou dobou zahalen mohutným kouřem.¹¹⁷ V 9:02 zasáhly střemhlavé bombardéry *Pennsylvanii*. Přímý zásah nedaleko od ní obdržel i torpédoborec *Shaw*. O pár minut později svrhly střemhlavé bombardéry dvě pumy na *Raleigh*, ale obě ho minuly. Jako poslední byl bombardován lehký křižník *St. Louis*.¹¹⁸ Mnoho obyvatel Honolulu si stále ještě neuvědomovalo, co se děje. Ti, kteří byli v kontaktu s armádou a námořnictvem, věděli o hrozbě války. Zbytek žil v iluzi míru a současná situace pro ně představovala naprostý šok.¹¹⁹ Fučida kroužil nad děsivou scénou. Sčítal škody a sháněl opozdilce. Počkal, než poslední stíhačka zmizí za obzorem. Poté zamířil zpět na *Akagi*.¹²⁰

2. 3 Návrat domů

Nagumo a kontradmirál Rjúnosuke Kusaka čekali na palubě *Akagi* a netrpělivě vyhlíželi letadla. Kolem desáté hodiny se na nebi začaly objevovat první černé body. Letadla z první útočné vlny se vracely zpět, některé ve formaci, jiné jednotlivě. V průběhu dne se počasí neustále zhoršovalo. Přistávání letadel komplikovalo moře a záluždný vítr. Posádky musely přemístit několik záchranných člunů, aby pro ně uvolnily místo, neboť kroužily nad palubami s téměř prázdnými nádržemi.¹²¹ Při návratu na svou letadlovou loď Fučida sestavil seznam s dalšími potencionálními cíli. Jednalo se o zničení palivových nádrží, opravárenských a údržbářských zařízení a jiných lodí. Po první útočné vlně se všichni piloti shodli, že útok byl velmi rychlý a bez momentu překvapení by tak velký úspěch neměli. Kolem poledne Fučidův pilot přistál na palubě *Akagi*, kde byl očekáván Gendou,

---

¹¹⁶ Tamtéž, s. 553–555.

¹¹⁷ FUČIDA, s. 40.

¹¹⁸ PRANGE, s. 555–560.

¹¹⁹ LORD, s. 119.

¹²⁰ HYOT, s. 136.

¹²¹ Tamtéž.

kterého zajímal konečný výsledek útoku. Fučida mu sdělil, že zpozoroval čtyři potopené a čtyři poškozené lodě.¹²²

Navzdory Fučidovým zprávám o škodách, nebyl Genda spokojen. Věděl, že Japonsko dostalo jedinečnou šanci, která se už nikdy nebude opakovat. Chtěl svůj úkol dokončit.¹²³ Genda tlačil na Naguma, aby v oblasti setrval ještě několik dní a pokusil se vypátrat *Lexington* a *Enterprise*. Nagumo se už i tak cítil jako hazardní hráč a znovu nehodlal pokoušet osud. Nebyl přesto plně rozhodnut. Genda doufal, že Nagumo rozmístí hlídky, aby pátraly po amerických letadlových lodích. Z tohoto důvodu svolal tankery ze severu kvůli potřebnému doplnění paliva. Nagumo nyní čelil situaci, pro kterou v případě obou úspěšných vln nebyl plán. Rozhodl se nevyslat hlídky a ani četné ponorky pro prohledávání oblastí. Snaha Gendy a Fučidy o prosazení třetí vlny byla zamítnuta.¹²⁴ Kusaka zdůraznil, že bylo potřeba najít rovnováhu mezi bojovým duchem a dostupnými zdroji. Japonsko si zkrátka nemohlo podle něj dovolit hazardovat se svými loděmi. Bez váhání doporučil Nagumovi, aby se stáhli a ten okamžitě souhlasil.¹²⁵

Nagumovo rozhodnutí o návratu domů bylo zklamáním pro mnoho jeho pilotů. Chtěli využít svého potenciálu a jedinečné příležitosti. Většina z nich toužila znovu zaútočit na Pearl Harbor a způsobit co největší škody. Uvědomovali si, že to byla jejich životní šance a neměla by být promarněna. Na palubě *Akagi* chtěli znát Nagumovo konečné rozhodnutí. Ten proto uvedl, že již dosáhli očekávaných výsledků, nemohli si dovolit riskovat větší ztráty a neznali pozice amerických letadlových lodí. Na druhou stranu někteří z pilotů pocítili úlevu a chtěli se vrátit do své vlasti. *Akagi* vytáhla své signální vlajky, aby oznámila ostatním lodím, že se mají začít stahovat na severozápad.¹²⁶

---

¹²² PRANGE, s. 565–566.

¹²³ Tamtéž, s. 566–567.

¹²⁴ LORD, s. 137–138.

¹²⁵ FUČIDA, s. 42.

¹²⁶ PRANGE, s. 569–571.

3 Následky útoku na Pearl Harbor

3. 1 Ztráty a následky

Japoncům se podařilo potopit celkem devět lodí: bitevní lodě *Arizona*, *California*, *Oklahoma*, *West Virginia*; torpédoborec *Shaw*, minonoska *Oglala*, loď *Utah* a 2 remorkéry *Sotoyomo* a *YFD*. Dalších dvanáct bylo poškozeno a ostatní vyvázly s menšími škodami.¹²⁷ Americké letadlové lodě v době útoku nekotvily v Pearl Harboru. *Saratoga* se nacházela v San Diegu po generální opravě. *Lexington* plul na moři asi 425 mil jihovýchodním směrem k Midwayským ostrovům. *Enterprise* se vracela z ostrova Wake a v době útoku se nacházela na moři asi 200 mil západně od Pearl Harboru. Ostatní americké letadlové lodě *Wasp*, *Hornet* a *Yorktown* sloužily v Atlantiku.¹²⁸ Letiště Kaneohe bylo bombardováno celkem dvakrát. Na místě bylo zničeno 27 z 33 letadel a dalších šest poškozeno. Jeden hangár shořel do základů a další byl vážně poškozen. Na Oahu bylo ze 169 námořních letadel 87 zničeno, z 231 armádních letadel zůstalo letuschopných pouze 79. Na základně Hickam Field bylo zabito 163 lidí, pohřešováno 43 a zraněno 336. Katastrofa ze 7. prosince si celkem vyžádala ztrátu 2008 mužů námořnictva, 109 příslušníků námořní pěchoty a 218 příslušníků armády. Na seznam dále přibýlo 710 zraněných členů námořnictva, 69 námořní pěchoty a 364 vojáků. Celkový počet obětí byl 3478. Největší ztráty na lidských životech si vyžádala exploze na *Arizoně*. Při obrovském výbuchu na palubě zahynulo přes 1000 mužů. Do dnešního dne zůstává *Arizona* na místě, kde byla potopena zhruba do dvanáctimetrové hloubky těsně u pobřeží Fordova ostrova. V útrokách této lodi spočívají ostatky více než 900 námořníků a příslušníků námořní pěchoty. V roce 1962 byl nad potopeným vrakem vztyčen památník s mramorovou zdí padlých.¹²⁹

Tokijské prameny se s americkými shodly na tom, že japonský úderný svaz ztratil jenom 29 letadel, která se neohlásila svým letadlovým lodím. Jednalo se o devět stíhaček, patnáct střemhlavých bombardérů a pět torpédových letounů. Dále předsunuté expediční síly ztratily jednu velkou ponorku a všech pět miniponorek. Nepřízeň počasí způsobila, že asi 50 letadel nezvládlo přistání a havarovalo. Japonské lidské ztráty čítaly 55 letců, devět mužů z miniponorek a neznámý počet posádky z velké ponorky.¹³⁰

---

¹²⁷ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 137.

¹²⁸ Dostupné z: <https://aviation.hawaii.gov/world-war-ii/december-7-1941/> [cit. 2022-04-14].

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ LORD, s. 170.

Ve Washingtonu dne 7. prosince 1941 probíhalo v Bílém domě poklidné nedělní ráno. V 13:40 zatelefonoval ministr námořnictva Spojených států Frank Knox, aby informoval prezidenta Roosevelta o útoku na Pearl Harbor. Pět minut po druhé hodině se Roosevelt spojil s americkým státním tajemníkem Cordellem Hullem, aby ho seznámil s novými zprávami z Havaje. Doporučil mu, aby přijal japonské velvyslance Kičisuburó Numuru a zvláštního vyslance pro vyjednávání o míru Sabura Kurusu. Přes Hullův odmítavý postoj je v 14:20 přijal.¹³¹ Nomura mu předal nótu o vyhlášení války s vysvětlením, že dostal pokyn pro její doručení v 13:00. Omluvil se za zpoždění. Ve skutečnosti byla nóta předána v době, kdy už byl Pearl Harbor napaden.¹³² Japonské vyhlášení války Spojeným státům neproběhlo podle představ Tokia. Japonská pošta obdržela kódované dokumenty o vyhlášení války v poledne tokijského času. Japonci zadržovali tyto dokumenty deset a půl hodiny, jelikož jejich úřady v tento osudný den zrovna netoužily po rychlé komunikaci s Washingtonem. Překládání dokumentů trvalo několik hodin. Téhož dne v půl deváté večer zasedala vláda v Oválné pracovně. Jednalo se o nejdůležitější zasedání od roku 1861. Roosevelt informoval vládu, že kolem osmé hodiny napadla japonská flotila americkou základnu Pearl Harbor.¹³³

Po dvou úspěšných vlnách se Japonci stáhli a nerealizovali třetí vlnu. Díky této skutečnosti zůstala v Pearl Harboru použitelná infrastruktura i zásoby. Kusaka byl pevně přesvědčen o své pravdě a trval na tom, že v kontextu dostupných surovin se rozhodli správně. Naproti tomu neúspěch v Pearl Harboru pronásledoval Gendu dle jehož mínění, kdo ovládal Pearl Harbor, držel v rukou i centrální Pacifik.¹³⁴ Poté, co se Jamamoto dozvěděl, že Nagumo neuskutečnil třetí vlnu, uvědomil si, že Pearl Harbor není tak velké vítězství, jak tvrdil generální štáb námořnictva. Byl to neúspěch, jelikož operace nebyla dotažena až do konce.¹³⁵ Mezi jeho obavy patřilo i nenalezení letadlových lodí. Do budoucna se ukázalo, že nezničení amerických letadlových lodí bylo pro Japonsko zkárou.¹³⁶

Jednou ze zásadních chyb Japonska bylo, že nedokázalo ochromit ponorkovou základnu v Pearl Harboru. Admirál Nagumo taktéž nevěnoval pozornost vyrovnané řadě ponorek flotily, které se nalézaly v kotvišti. V Pearl Harboru bylo rovněž uskladněno

---

¹³¹ PRANGE, s. 576–578.

¹³² SKŘIVAN, s. 250.

¹³³ PRANGE, s. 581–585.

¹³⁴ Tamtéž, s. 573.

¹³⁵ HYOT, s. 42.

¹³⁶ KREJČÍ, s. 43.

čtyři a půl milionu barelů ropy. Z toho se valná část nacházela v povrchových skladech, které představovaly snadný cíl. Za další chybné rozhodnutí zodpovídal admirál Jamamoto, který se domníval, že zná mentalitu Američanů vsutku dobře. Podle něho měli zůstat ohromeni a vyvedeni z míry. Ohromeni pravděpodobně byli, ale pouze na okamžik. Útok je velmi rozzuřil a naopak dodal odhodlání se za Pearl Harbor pomstít. Jejich reakce byla tedy zcela opačná, než Jamamoto očekával.¹³⁷ Vezmeme-li v úvahu pro a proti útoku na Pearl Harbor dojdeme k závěru, že Japonci neměli zkrátka jinou alternativu. Útok představoval jediný způsob, jak si zabezpečit pozice v dobývání jihovýchodní Asie a dostat se tak k drahocným surovinám. Museli by tak bojovat ve válce na dvou frontách, kdyby se nepokusili o agresivní a riskantní krok. Cílem operačního plánu Pearl Harbor bylo získat čas a vytvořit obrannou zónu. Japonská strategie spočívala ve snaze o omezenou válku. Tokio zkrátka nemělo jinou možnost, jelikož mu chyběly zdroje pro vedení totální války proti Spojeným státům. Po zajištění jihovýchodní Asie a vítězství Německa v Evropě, měla být započata vyjednávání o míru s Amerikou. Nicméně povaha překvapivého útoku rozlítla americkou veřejnost natolik, že žádná vyjednávání již nepřicházela v úvahu.¹³⁸

Řada amerických admirálů se shodla na tom, že se Japonci rozhodli špatně. Admirál flotily Chester Nimitz byl toho názoru, že neuskutečněním třetí vlny útoku jim poskytlo největší pomoc. Američanům tak dopřáli čas popadnout dech, obnovit svou morálku a sílu. Kimmel navíc poznamenal, že kdyby zničili ropné barely, přinutili by flotilu se stáhnout k pobřeží. Admirál Raymond Spruance rovněž dodal, že Japonci útočili pouze na vojenské cíle, jelikož pro ně byly prioritní. I on věřil, že mohli napáchat mnohem více škod, kdyby zasáhli ponorkovou základnu. V Pearl Harboru Nagumo plnil pouze své rozkazy a nikdy nezašel dál. Jamamoto se domníval, že se měl provést další velký útok, i když nebyl nařizen. Největší strategické chyby v celém tichomořském konfliktu se Japonsko dopustilo tím, že nenašlo americké letadlové lodě a při útoku nezničilo zásoby paliva, opravárenské doky a další infrastrukturu potřebnou k opravám a údržbě lodí.¹³⁹

3. 2 Vyšetřování

Mnozí jedinci nedokázali pochopit, jak je možné, že Spojené státy nevěděly o plánovaném útoku na Pearl Harbor. Po bližším zkoumání se začaly objevovat různé

---

¹³⁷ HYOT, s. 41.

¹³⁸ KREJČÍ, s. 49–50.

¹³⁹ PRANGE, s. 574.

konspirační teorie. Pro americkou veřejnost byl útok na Oahu bezpochyby zdrcujícím šokem, jelikož byla ujišťována, že se jich probíhající válečné události netýkají.¹⁴⁰ Tajné a špionážní služby Spojených států nebyly během překvapivého leteckého útoku na Havaji v pohotovosti. Vyšetřovací komise dospěla k závěru, že muselo dojít k zanedbání povinností před útokem a poukázala na dvě odpovědné osoby: admirála Husbanda Kimmela a generála Waltera Shorta. Během okamžiku se na ně snesla vlna kritiky za celou katastrofu.¹⁴¹ Kimmel se při mnoha příležitostech pokusil zabezpečit obranu Pearl Harboru. Přesně dva týdny před útokem nařídil pátrat po japonské přepravní síle. Bez souhlasu Bílého domu přesunul tichomořskou flotilu do severního Pacifiku. Jednalo se o oblast, kde Japonsko plánovalo zahájit svůj útok. Kimmelovo úsilí vyšlo naprázdno, jelikož se vojenští představitelé Bílého domu dozvěděli o přemístění válečných lodí a vydali rozkaz k návratu flotily zpět do Pearl Harboru. Tento nešťastný návrat byl při vyšetřování ignorován a nikdy nebyl projednáván ani při kongresovém soudu v roce 1995. Kongres zahájil vyšetřování na žádost pozůstalých rodinných příslušníků. Kimmel ani jeho rodina nikdy nezmínili tajemné vpády a náhlé odvolání flotily z vod severního Pacifiku. Toto byl jen důkaz toho, že Kimmel zkoumal vody severní Havaje. Po útoku byl obviněn z chybně provedeného typu průzkumu.¹⁴²

Na admirálovu stranu se po válce postavilo několik zasvěcených lidí. Jedním z nich byl kapitán Edward Beach. Ve své knize o Kimmelovi a Shortovi uvedl, že na jejich bedra padla veškerá obvinění. Rovněž důstojník Edwin Layton ve své knize poukázal, že Kimmel nedostal žádnou informaci o blížícím se nebezpečí. Layton upozornil, že za Kimmelovu neinformovanost nesl vinu admirál Richmod Turner, který stál v čele plánovacího oddělení válečných aktivit na Ministerstvu války. Údajně disponoval taktéž informacemi o špionážní činnosti Takoe Jošikawy, ale nikoho z amerických velitelů na základně Pearl Harbor o tom neinformoval.¹⁴³

Kimmel byl několik dní po útoku odvolán z funkce a byla mu o jeden stupeň snížena hodnost. Začátkem roku 1942 byl penzionován. V nadcházející době se marně snažil zbavit nálepky jednoho z hlavních aktérů selhání v Pearl Harboru. Obhajoval se tvrzením, že nikdy od nikoho nedostal žádnou informaci o očekávaném japonském útoku. Kimmel strávil zbytek svého života snahou napravit dezinformace. On ani jeho rodina se

---

¹⁴⁰ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 146.

¹⁴¹ KIMMEL, Thomas a kol., *The FBI's Role in the Pearl Harbor Attack*. In: *American Intelligence Journal* 27, 2009, 1, s. 43.

¹⁴² STINNETT, s. 145.

¹⁴³ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 156–157.

nedočkali spravedlivého ospravedlnění. Jeho vnuk Manning Kimmel se několikrát pokoušel o navrácení čtyřhvězdičkové hodnosti svému dědovi. Prezidenti Richard Nixon a Ronald Reagan žádost zamítli. V roce 1999 přijal Senát rezoluci vyzývající prezidenta Billa Clintona, aby Kimmela posmrtně povýšil. Tehdy vystoupil senátor Strom Thurmond a prohlásil, že Kimmel a Short jsou dvě poslední oběti Pearl Harboru. Prezidenti Clinton ani George Bush tuto rezoluci nevzali v úvahu. Generála Shorta čekal stejný osud jako Kimmela. Byla mu odebrána hodnost a na začátku roku 1942 byl propuštěn z činné služby. Hájí se tím, že od nikoho neobdržel adekvátní varování. Naléhal, aby jeho případ posoudil válečný soud, což se nikdy nestalo. Rovněž usiloval o vrácení hodnosti. Poukazoval na to, že mu byla odebrána na základě obvinění z nerespektování zpráv o útoku. Rezoluce Senátu z roku 1999 se týkala taktéž generála Shorta. Bylo v ní zmíněno, že oba své povinnosti plnili kompetentně a útok nebyl způsoben zanedbáním jejich povinností. Walter Short se jako Kimmel nikdy nedočkal ospravedlnění.¹⁴⁴

Svou roli ve vyšetřování sehrála i FBI. Asi pět dní před útokem obdržel Roosevelt dva dopisy, ve kterých vojenská rozvědka prolomila japonský kód o projektu útoku na Pearl Harbor. Vojenské úřady ve Washingtonu poslaly armádním rádiem informace o japonských plánech na Havajské ostrovy. Tyto dopisy byly před Kimmelem a Shortem ukryty, ale fakticky ujistily Roosevelta, že před japonským útokem byli varováni. Jedním z dalších důkazů o Kimmelově a Shortově nevinně představoval trojitý agent Dušan Popov. Vystupoval pod krycím jménem *Duško* pro britskou tajnou rozvědku. Pro německou vojenskou rozvědku působil pod jménem *Ivan*. Jeho záznamy z roku 1941 potvrdily, že se mocnosti Osy zajímaly o hloubku vody a použití torpédových sítí v Pearl Harboru. V březnu 1941 získal Popov informace o obraně Havaje, včetně map a fotografií z Pearl Harboru.¹⁴⁵ Ke zprávě přidal i poznámku, že tato informace bude zajímat především naše spojence, čímž mínil Japonsko. Bylo zřejmé, že před útokem měla jak FBI, tak námořnictvo ve Washingtonu konkrétní zpravodajské informace potvrzující zájem nepřítele. Kimmel a Short zjevně neobdrželi zprávy o Popově špionáži. Navzdory těmto přímým důkazům se v žádné oficiální vyšetřovací zprávě o Pearl Harboru neodkazuje na Popova. Rovněž tyto informace nebyly sděleny vyšetřovací komisi, která shledala Kimmela a Shorta vinnými za útok.¹⁴⁶

---

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 153–162.

¹⁴⁵ PRANGE, s. 764.

¹⁴⁶ KIMMEL, s. 41–43.

Dodnes nelze s jistotou říct, zda Roosevelt a jeho okolí o útoku na Pearl Harboru skutečně věděli předem. Na jedné straně historik John Toland ve své knize *Infamy: Pearl Harbor And Its Aftermath* zdůrazňuje, že došlo k několika varováním o chystaném útoku na Pearl Harbor.¹⁴⁷ Obdobná upozornění poskytl i ředitel FBI Edgar Hoover. Profesor historie Gordon Prange ve své knize *At Dawn We Slept: The Untold Story of Pearl Harbor* uvedl, že prezident Roosevelt a pár zasvěcených o japonském útoku věděli předem, ale záměrně ho připustili, aby Spojené státy byly zataženy do druhé světové války.¹⁴⁸

Jeden z nejznámějších historiků a autorů konspirační teorie je Robert Stinnett. Podle něj se Roosevelt ještě před útokem snažil Tokio vyprovokovat k úderu, což by Washingtonu poskytlo záminku k vyhlášení války.¹⁴⁹ V tomto případě by ji americká veřejnost přijala. Již v říjnu 1940 byl vydán rozkaz k přesunutí tichomořského loďstva z břehů Kalifornie na Havajské ostrovy. Admirál James Richardson odmítl toto nařízení přijmout, načež ho Roosevelt odvolal. Stinnett dále uvádí, že Kimmel a Short byli záměrně drženi mimo hlavní okruh informovaných činitelů, o což se zasadil sám Roosevelt. Mnoho amerických vojenských historiků se Stinnettovými konspiračními teoriemi nesouhlasí. Nejčastěji vyvracejí, že Kimmel a rovněž i Roosevelt věděli o blížícím se útoku. Plukovník Henry Clausen ve svém díle *Pearl Harbor: Final Judgement* vyvrací teorie Tolanda či Prangeho.¹⁵⁰

Útok na Pearl Harbor byl důkladně zkoumán a vyšetřován. Hlavní téma tvořily zejména šifry japonského kódu. Existuje nespočet konspiračních teorií, které se vyvracejí navzájem. Někteří konspirátoři se domnívají, že bitevní lodě byly na Havaji ponechány záměrně, aby Japonce vyprovokovaly k útoku. Skutečnou pravdu dnes stěží jen odhalíme.¹⁵¹

3. 3 Reakce

Dne 23. prosince 1941 se japonská úderná flotila vrátila zpět do své vlasti. V 18:30 zakotvila v Hirošimském zálivu. Druhý den navštívila město Nagato, aby zde vybraní zástupci vzdali úctu admirálovi Jamamotovi. Jamamoto byl stále přesvědčen o tom, že operace, kterou vedl, byla úspěšná. Nicméně prohlásil, že musíme mít stále na paměti, že Japonsko vstoupilo pouze do první fáze války a dokončilo jen jednu z možných

---

¹⁴⁷ PRANGE, s. 766.

¹⁴⁸ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 146–147.

¹⁴⁹ KREJČÍ, s. 45–46.

¹⁵⁰ BROŽ, *Pearl Harbor*, s. 147–149.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 149.

nabízených alternativ.¹⁵² Císař Hirohito se vyjádřil, že chce být informován o útoku pouze od těch, kteří mu veleli. Krátce po desáté hodině 26. prosince stál Fučida tváří v tvář muži, kterému zasvětil celý svůj život. Později připustil, že vést útok na Pearl Harbor bylo jednodušší než o tom informovat císaře. Jejímu Veličenstvu byly předloženy fotografie z místa útoku, které si ponechal, aby je později mohl ukázat císařovně. S podrobným popisem škod ho seznámil Šimazaki. Během rozhovoru císař pokládal řadu relevantních otázek týkajících se počtu zničených civilních letadel nebo kotvících nemocničních lodí, přestože byl předem obeznámen o tom, že japonští piloti dostali rozkaz bombardovat pouze vojenské cíle. Dále ho zajímala i počáteční reakce Američanů po tomto ničivém útoku. Císař odcházel z tohoto setkání zklamán. I přes tento neúspěch Fučida věděl, že tento den se stane pro něj nezapomenutelným. Setkání s císařem byla jedna z nejvyšších poct, které může Japonec dosáhnout.¹⁵³

V podvečer 7. prosince 1941 požádal Roosevelt svou sekretářku Grace Tullyovou, zda by jí nemohl nadiktovat zprávu.¹⁵⁴ V tento moment se zrodil jeden z nejslavnějších proslovů a frází dvacátého století „Den hanby“, kterým je 7. prosinec 1941 často nazýván.¹⁵⁵ Před samotným vystoupením ho ministr obrany Henry Stimson požádal, aby také vyhlásil válku Německu. Roosevelt usoudil, že bude lepší setrvat. Následující den v 12:30 přednesl svůj projev na společném zasedání Kongresu. Záměrně zde nezmínil informace o Německu, přestože byl k tomu Stimsonem vyzván.¹⁵⁶ V reakci na zasedání Kongresu Amerika vyhlásila Japonsku válku.¹⁵⁷

Útok na Pearl Harbor vyvolal na americké straně vlnu strachu o národní bezpečnosti, zejména na západním pobřeží. V únoru 1942 vydal Roosevelt výkonné nařízení 9066, které vyústilo v internaci japonských Američanů. Rozkaz zmocnil ministra obrany a vojenské velitele k evakuaci všech osob považovaných za hrozbu do internačních táborů. Po útoku vzniklo vládní podezření kolem všech osob japonského původu. Od konce března do srpna bylo přibližně 112 000 osob posláno do „sběrných center“. Téměř 70 000 evakuovaných byli američtí občané. S tím, jak se válka chýlila ke konci, byly internační tábory pomalu evakuovány. Někteří Japonci se vrátili do svých rodných měst a jiní hledali nová prostředí. Internace osob japonského původu během

---

¹⁵² PRANGE, s. 601.

¹⁵³ Tamtéž, s. 601–604.

¹⁵⁴ Dostupné z: <https://www.archives.gov/publications/prologue/2001/winter/crafting-day-of-infamy-speech.html> [cit. 2022-04-06].

¹⁵⁵ KREJČÍ, s. 49.

¹⁵⁶ PRANGE, s. 581.

¹⁵⁷ SKŘIVAN, s. 251.

druhé světové války vyvolala ústavní a politickou debatu. V roce 1988 Kongres schválil zákon o občanských svobodách, který uznal nespravedlnost internace. V říjnu 1990 byla ve Spojených státech uspořádána ceremonie, při které byly představeny první reparační šeky ve výši 20 000 amerických dolarů, předávané s formální omluvou podepsanou prezidentem Georgem Bushem. Jedna z ironií v této epizodě amerických občanských svobod byla vyjádřena jedním z internovaných.¹⁵⁸ Prohlásil: „*Pokud jsme byli v táborech umístění kvůli své ochraně, proč tedy zbraně na strážních věžích mířily dovnitř místo ven?*“¹⁵⁹

---

¹⁵⁸ Dostupné z: https://www.archives.gov/education/lessons/japanese-relocation?_ga=2.190100270.487779651.1633195544-1233537383.1632581203#background [cit. 2022-04-06].

¹⁵⁹ Tamtéž.

Závěr

Uplynulo již 81 let od japonského útoku na americkou tichomořskou základnu Pearl Harbor. Japonský útok není pouhou minulostí, ale stále žijící vzpomínkou, jak v Japonsku, tak ve Spojených státech. Ještě na konci minulého století lobbovaly rodiny admirála Kimmela a generála Shorta za jejich očištění. Z hlediska taktiky můžeme považovat útok na Pearl Harbor za jednu z prvotřídních operací v námořních dějinách. Otázkou zůstává, zda byl útok brilantním tahem či promrhanou šancí.

Po ukončení izolace a zahájení reforem Meidži se Japonsko technologicky i intelektuálně přiblížilo západním mocnostem. Po úspěšné čínsko-japonské a rusko-japonské válce rozvinulo svoji imperiální politiku. Jako první se soustředilo na Koreu, kterou od roku 1910 okupovalo. Po první světové válce vystupovalo jako velmoc, která se ucházela o prvenství v Tichomoří. Ve třicátých letech došlo k německo-japonskému sblížení, které vyvrcholilo roku 1940 vznikem Osy Berlín-Řím-Tokio. Počátek druhé světové války v Evropě dal Japonsku nový impulz se ucházet o stále nová území bohatá na suroviny, které Japonsku scházely. Japonská agrese se obrátila ze severu na jih. Spojené státy, aby odradily Japonsko od jeho expanzivních snah, přesunuly svou tichomořskou flotilu na Havaj.

V červenci 1941 Japonci vyhlásili nad Indočínou protektorát. V reakci na japonskou okupaci vyhlásil Roosevelt zmrazení japonských aktiv. Japonské zásoby ropy se tenčily a bylo potřeba rychle jednat. Dne 29. listopadu 1941 se uskutečnila v Tokiu císařská porada, které předsedal sám Hirohito. Na japonské straně někteří vyjádřili politování nad tím, že Japonsko je stavěno před ultimáta, neboť americká vláda odmítá možný smír. Bylo navrženo, aby nebylo přikročeno k válce, ale pouze k přerušení veškerých obchodních styků s Američany. Tento návrh byl zamítnut, neboť již byl vydán rozkaz pro japonská vojska k pochodu. Japonští stratégové se kromě jiného také zabývali možnostmi leteckého útoku již od jara 1940. Impulz k uskutečnění jim dal úspěšný britský útok na přístav Tarent. Jediným možným řešením se stal útok na Pearl Harbor, kde se nalézala americká základna, jejíž součástí byly i letadlové lodě. Dne 1. prosince 1941 se sešla císařská konference, aby potvrdila své rozhodnutí vyhlásit válku Spojeným státům. Námořní generální štáb se po tomto nařízení soustředil na projekt útoku na Pearl Harbor.

Na konci listopadu roku 1941 vyrazil na plavbu japonský úderný svaz ze zálivu Hitokappu a nepozorovaně doplul až do havajských vod. Dne 7. prosince 1941 v časných ranních hodinách byl zahájen útok na Pearl Harbor, který započaly jako první ponorky a

japonské letouny. Ve dvou mocných vlnách v průběhu několika následujících hodin byl napaden Pearl Harbor a vojenské letiště na Oahu. Hlavním cílem japonských pilotů měly být americké letadlové lodě, které však v den útoku nekotvily v přístavu. Jejich nezničení se stalo hlavním kamenem úrazu pro nadcházející válku v Tichomoří. Tím, že Japonci zničili jen americké bitevní lodě, zbyly tak Američanům „pouze“ lodě letadlové. O to více se mohli soustředit na jejich modernizaci a maximální využití. Následující den po útoku vyhlásil Roosevelt Japonsku válku a z probíhající války v Evropě se stal konflikt celosvětového rozměru.

Cílem japonského operačního plánu bylo získat dostatečné množství času k vytvoření obranné zóny. Japonská strategie v tichomořské válce spočívala pouze v omezené válce. Tokiu chyběly zdroje pro vedení totální války proti Spojeným státům. Jedním z hlavních cílů bylo vytvořit předpoklad pro vyjednání smíru s Amerikou poté, co si Japonsko zajistí pevné pozice v jihovýchodní Asii. Překvapivý útok na Pearl Harbor pobouřil americkou veřejnost. Pro Ameriku už neexistovala možnost kompromisního smíru.

Pravděpodobně největším japonským přešlapem se stalo rozhodnutí z počátku července 1941 o invazi do jižní Indočíny, což vedlo ke konfrontaci mezi Tokiem a Washingtonem. Po zahájení těchto sporů měli mnozí japonští vůdci pocit, že neměli jinou šanci než zaútočit na Spojené státy. Přerušování ekonomických vazeb a ropného embarga vedlo k agresivnější politice Tokia. Jednalo se především o ropu, která byla pro japonskou imperiální moc životně důležitá. Pro získání dostatečného množství času a upevnění svých pozic v Asii vsadilo Japonsko na překvapivý útok na Pearl Harbor. Chybou byl samotný strategický postup Tokia. Japonsko cítilo, že má požadavek i právo stát se koloniální mocností v Číně a Indočíně. Jeho ekonomika nutně potřebovala zaručený přístup k surovinám a exportním trhům. Toužilo těžit z kolonialismu v Asii stejně jako Evropané. Téměř každá část japonského konceptu se ukázala býti chybná. Číňané vnímali Japonce jako vetřelce, ne jako osvoboditele. Výsledná zvěrstva postavila americké mínění silně proti Japonsku a vyvolala zpřísnění americké politiky, včetně sankcí. Další zásadní chybou Tokia bylo značné podcenění americké síly. Japonští vůdci zaujali krátkodobý pohled a věřili, že rychlé vítězství by jim pomohlo upevnit si jejich kontrolu v jihovýchodní Asii. Očekávali, že Spojeným státům bude trvat rok či déle, než plně obnoví svou moc.

Rozhodnutí Japonska bombardovat Pearl Harbor byla chyba nejvyššího řádu. Konečný konflikt vyústil k použití atomových zbraní proti dvěma japonským městům a

kolapsu již existujícího japonského státu. Ironií osudu je, že kdyby Roosevelt oddálil střetnutí s Japonci alespoň o další tři měsíce, k americko-japonské válce by nemuselo vůbec dojít. Během těchto tří měsíců by Sověti uskutečnili protiútok proti Německu a donutili tak ochromenou německou armádu k ústupu od Moskvy. Japonsko by ztratilo silného spojence na evropském kontinentě a bylo by poddanější k vystoupení z aliance. Rovněž by ukončilo válku v Číně, která představovala slepou uličku. Příběhy všech tragédií, které se odehrály v tento významný "Den hanby", byly již mnohokrát vyprávěny a stále se zkoumají. Muži a ženy, kteří útok přežili, a další, kteří pocítili jeho následky, se různou měrou podíleli na válečném úsilí, později na krátkém období mírových příprav, po němž následoval mezinárodní konflikt v Koreji.

Seznam použitých zdrojů

- ARAKAKI, Leatrice, KUBORN, John, *7 December 1941: The Air Force Story*, Washington 2014.
- BROŽ, Ivan, *Pearl Harbor*, Praha 2011.
- BROŽ, Ivan, *Promarněné vítězství: Rusko-japonská válka 1904–1905*, Praha 2008.
- CARAVAGGIO, Angelo, *The Attack At Taranto: Tactical Success, Operational Failure*. In: U. S. Naval War College Press 59, 2006, 3, s. 103–127.
- DOCKRILL, Saki, *Hirohito, the Emperor's Army and Pearl Harbor*. In: Review of International Studies 18, 1992, 4, s. 319–333.
- FIORANI, Flavio, *Druhá světová válka*, Praha 2010.
- FUČIDA, Micuo, *Midway*, Praha 1990.
- GOLDSTEIN, Donald, DILLON, Katherine, *The Pacific War Papers. Japanese Documents Of World War II.*, Washington 2004.
- GOMPERT, David, BINNENDIJK, Hans, LIN, Bonny, *Blinders, Blunders, and Wars: What America and China Can Learn*, Santa Monica 2014.
- HYOT, Edwin, *Japonsko triumfuje: válka v Pacifiku*, Praha 2003.
- CHURCHILL, Winston, *Druhá světová válka: Velká aliance. 3. díl*, Praha 1993.
- IYENGA, Toyokichi, *Japan's Annexation of Korea*. In: The Journal of Race Development 3, 1912, 2, s. 201–223.
- KIMMEL, Thomas a kol., *The FBI's Role in the Pearl Harbor Attack*. In: American Intelligence Journal 27, 2009, 1, s. 41–48.
- KREJČÍ, Jan, *Průvodce válkou v Pacifiku: od Pearl Harboru po Hirošimu*, Brno 2013.
- LORD, Walter, *Den hanby*, Praha 2002.
- LÜDEKE, Alexandr, *Vojenská technika druhé světové války*, Bratislava 2009.
- NEWARK, Tim, *Rozhodující bitvy dějin*, Praha 2003.
- PEATTIE, Mark, *Sunburst: The Rise of Japanese Naval Air Power 1909–1941*, Washington 2013.
- PRANGE, Gordon, *At Dawn We Slept: The Untold Story of Pearl Harbor*, London 1991.
- SKŘIVAN, Aleš, *Japonská válka 1931-1945*, Praha 1997.

STINETT, Robert, *Day of Deceit: The Truth About FDR and Pearl Harbor*, New York 2001.

VASILJEVOVÁ, Zdeňka, *Dějiny Japonska*, Praha 1986.

WIGHT, Quiney, *The Washington Conference*. In: *The American Political Science Review* 16, 1922, 2, s. 285–295.

Internetové zdroje

Dostupné z: <https://www.archives.gov/publications/prologue/2001/winter/crafting-day-of-infamy-speech.html> [cit: 2022-04-06].

Dostupné z: https://www.archives.gov/education/lessons/japanese-relocation?_ga=2.190100270.487779651.1633195544-1233537383.1632581203#background [cit: 2022-04-06].

Dostupné z: <https://aviation.hawaii.gov/world-war-ii/december-7-1941/> [cit: 2022-04-14].

Resumé

The aim of this bachelo's thesis is to analyze the origins, course and consequences of the Japanese attack on Pearl Harbor. The work seeks to summarize Japan's transition into modern times and classification among the great powers. Japan has been isolated since the early 17th century. In 1854 commodore Matthew Perry sailed to Japanese shores and forced Japan to open several of its ports under threat of war. The British-Japanese Alliance in 1902 marked a turning point in Japanese history. Of major importance was the victory in the Russo-Japanese War of 1904-1905. After this conflict, Japan gained a sphere of influence in Manchuria, the lease of Liaotung including the ports of Port Arthur and Dalnyi, and the southern half of Sakhalin. Japan emerged from World War I as a world power and now fought for primacy in the Pacific with the United States. The Washington Naval Arms Conference of 1921-1922 nullified the British-Japanese Treaty of Alliance. In early 1941, Japan turned its military attention south. During the summer, it occupied the southern part of French Indochina. To deter Japan from further expansion south, the United States moved its Pacific fleet from California to Hawaii. Due to the Japanese occupation of Indochina, US President Franklin Delano Roosevelt announced on July 25, 1941, the freezing of all Japanese assets, which meant the disruption of all economic relations. The embargo caused the Naval General Staff to consider the possibility of an attack on the United States. Admiral Isoroku Yamamoto came up with the idea of attacking the base at Pearl Harbor, Hawaii. On December 1, 1941, Japanese Emperor Hirohito ratified the war decision to enter the war with the United States. The Japanese strike force was commanded by Chūichi Nagumo. They sailed from Hitokappa Bay on November 26, 1941. On December 6, they arrived in Hawaiian waters, from where they planned to conduct an air attack. The attack took place on 7 December 1941. The first wave of the attack took off at six o'clock in the morning. Shortly after seven o'clock, the second wave took off. The pilots bombed mainly military targets. Around ten o'clock, they all returned to their respective carriers and sailed back to their homeland. Losses on the American side were 2,403 dead and several ships and aircraft destroyed. Japanese losses were much less. They lost only 29 aircraft. The following day, President Roosevelt gave a speech before Congress that included one of the most famous phrases of the twentieth century, referring to the day of the attack on Pearl Harbor as a "Day of infamy." Subsequently, the United States declared war on Japan, officially entering World War II.

Přílohy

Příloha č. 1: Admirál Isoroku Jamamoto, vrchní velitel Spojeného loďstva

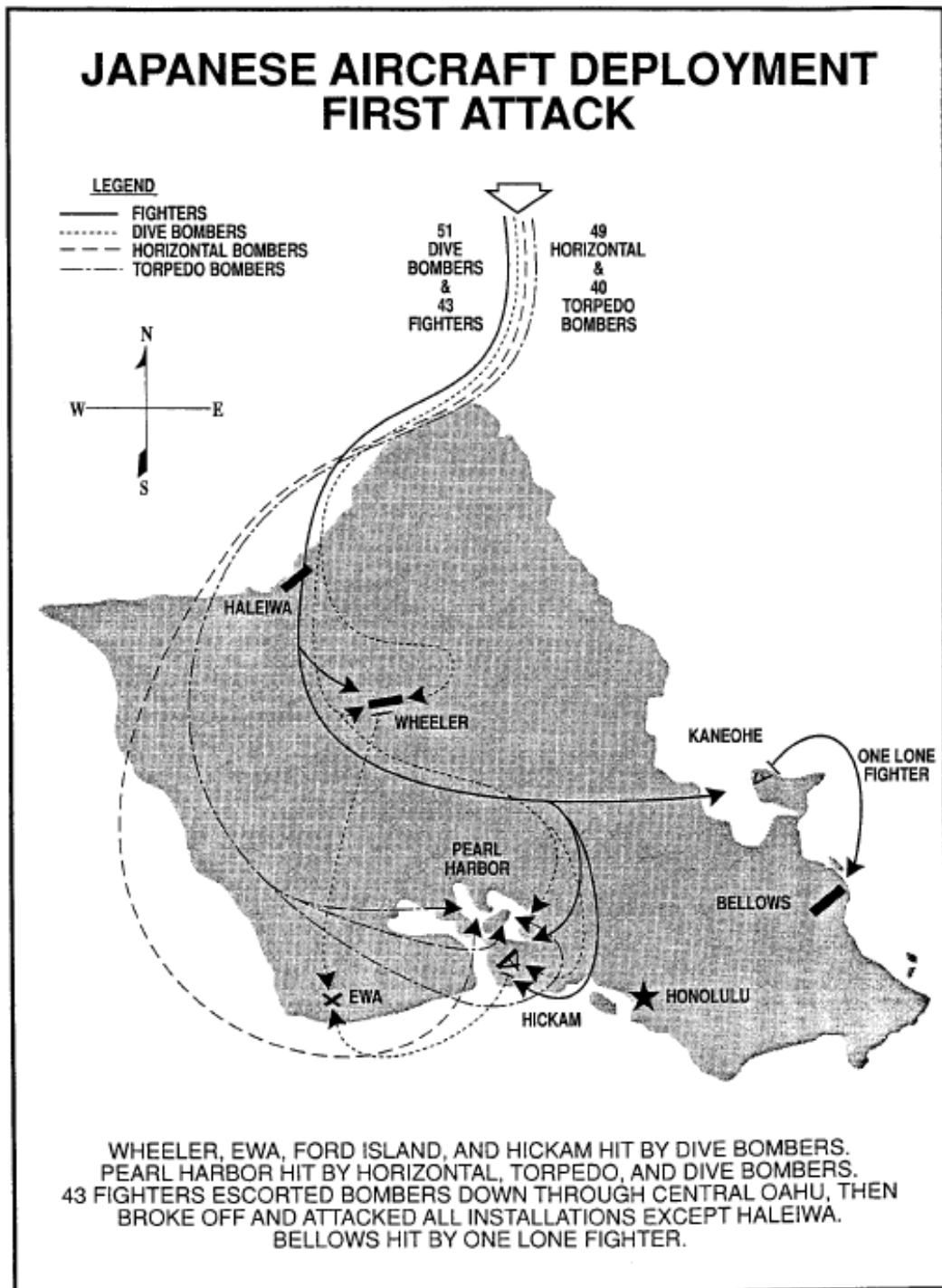
ZDROJ: PRANGE, Gordon, *At Dawn We Slept: The Untold Story of Pearl Harbor*, London 1991, s. 246.

Příloha č. 2: Admirál Čúiči Nagumo

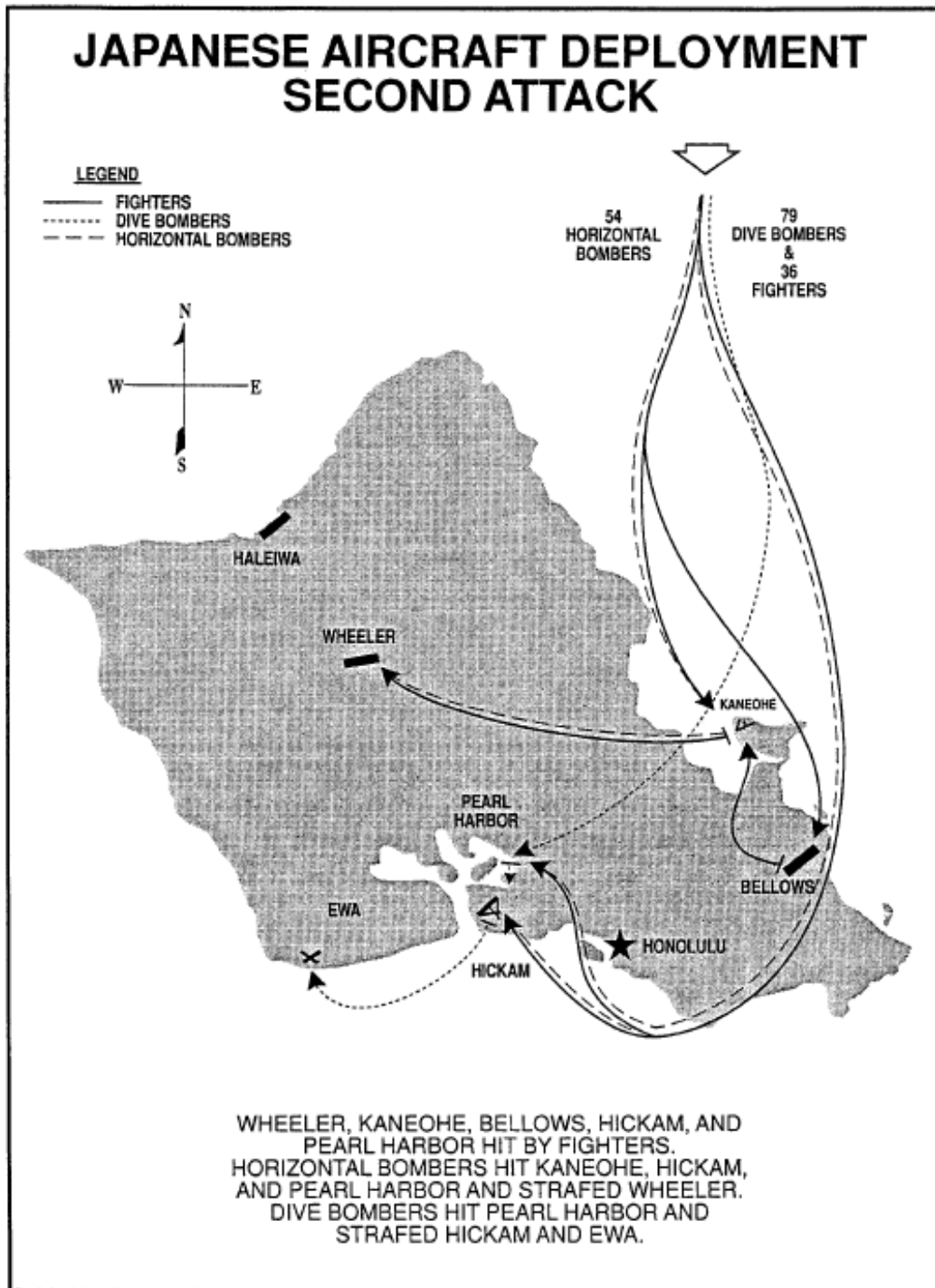
ZDROJ: PRANGE, Gordon, *At Dawn We Slept: The Untold Story of Pearl Harbor*, London 1991, s. 248.

Příloha č. 3: První útočná vlna

ZDROJ: ARAKAKI, Leatrice, KUBORN, John, *7 December 1941: The Air Force Story*, Washington 2014, s. 63.

Příloha č. 4: Druhá útočná vlna

ZDROJ: ARAKAKI, Leatrice, KUBORN, John, *7 December 1941: The Air Force Story*, Washington 2014, s. 68.

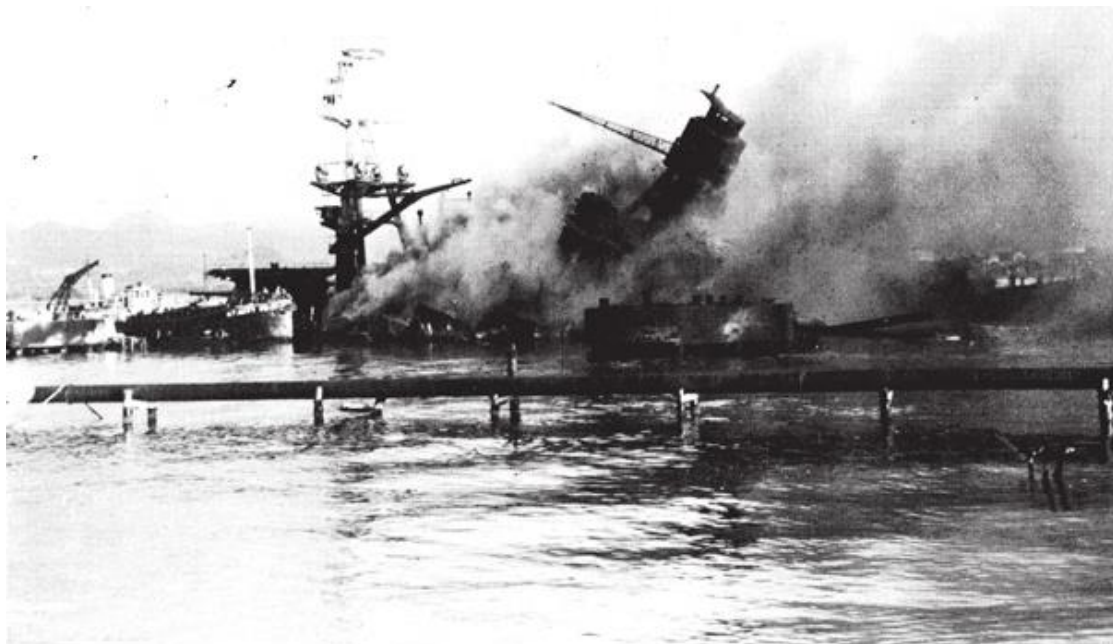

Příloha č. 5: První bomby shožené na Hickam Field

ZDROJ: ARAKAKI, Leatrice, KUBORN, John, *7 December 1941: The Air Force Story*, Washington 2014, s. 81.

Příloha č. 6: Bitevní loď *Arizona* po japonském zásahu

ZDROJ: PRANGE, Gordon, *At Dawn We Slept: The Untold Story of Pearl Harbor*, London 1991, s. 521.